

VÁROSOK LAPJA

VÁROSPOLITIKAI HETILAP

FŐSZERKESZTŐ
VÁRHIDY LAJOS

A VÁROSOK ÉS A VÁROSIAS JELLEGŰ KÖZSÉGEK KÖZLÖNYE. — A MAGYAR VÁROSOK ORSZÁGOS KONGRESSZUSÁNAK ÉS A VÁROSI ÉS KÖZSÉGI MÉRNÖKÖK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV., IRÁNYI-UTCA 27.
TELEFON: AUT. 833—98. SZÁM

LAPUNK EGYENLŐRE MINDEN HÓ
1. ÉS 15. NAPJÁN JELENIK MEG

AZ ELŐFIZETÉS ÖSSZEGE EGY ÉVRE
48 A. PENGŐ PTK. CSEKKSZ.: 10269.

CIKKEINK CSAKIS LAPUNKNAK, MINT FORRÁSNAK A MEGNEVEZÉSÉVEL VEHETŐK ÁT

Vásárolhatnák-e városaink Speyer-féle kötvényeket?

Az a tőzsdei tudósítás, hogy a newyorki tőzsdén a Speyer-féle egyesített városi kölcsön kötvényeinek az árfolyama a névérték csaknem 25%-ára esett, több város vezetőségében azt a közelfekvőnek látszó gondolatot vetette fel, hogy összevásárolják ezeket a kötvényeket s ezekkel visszafizetik a négyszer annyira rügő Speyer-féle tartozásukat.

Veszprém városa volt az első, mely közgyűlésén már ki is jelölte a fedezetet a kötvények megvásárlására, amellyel céltaozta, hogy a lakosok befizetése egy részét hozzájáruljon a tranzakcióra.

Veszprém példájára más városok is megmozdultak.

Csak dicséretére válik az illető városoknak ez a felbuzdulás, mert ebből az látszik, hogy minden mutatkozó alkalmat megakarnak ragadni, hogy adóságaiktól minél könnyebben szabaduljanak, azonban ha egy kicsit utána érdeklődtek volna a dolognak, azonnal meggyőződhetek volna, hogy a dolog nem olyan egyszerű, mint ahogyan elképzelték.

A Speyerrel kötött szerződésen alapuló főkötvény 2. pontja értelmében ugyanis az adós város köteles a dollártörlesztési részletet természetben, készpénzben befizetni. Ez a rendelkezés tehát nem teszi lehetővé, hogy az adós város kötvénnyel fizethessen.

De még ha kötvénnyel lehetne is vissza fizetni a kölcsönt, ugyan honnan vennék a városok a fizetési eszközt a kötvények összevásárlására? A városoknak erre való pénzüik nincsen; most is függőkölcsönökkel kénytelenek operálni, amelyeknek a kamatai rendkívül súlyosak. Igaz, hogy e célra még indokolt volna az alacsonyabb kamatozást biztosító bérházaik vagy egyéb ingatlanokért pengőt kapnának, a Speyer-kötvényeket pedig, amelyek legnagyobb részét Amerikában vannak, dollárral vagy amennyiben más tőzsdéken kaphatók, — egyéb külföldi fizetési eszközzel lehetne vásárolni. De éppen itt van a bökkenő! Hol vennék városaink a külföldi fizetési eszközt? A Magyar Nemzeti Bank aligha volna kapható erre a célra már csak azért is, mert először ő sem rendelkezik ennyi külföldi fizetési eszköz felett, másodsor pedig a Nemzeti Bank ilyen immorális tranzakcióra nem kapható. Furcsa volna ugyanis, hogy mikor a transzfermoratórium eddig nálunk ismeretlen intézményét be kellett vezetnünk azért, mert a külföldi tartozásainkat — ezek között a Speyer-kölcsönt is — külföldi fizetési eszközök hiányában nem tudtuk fizetni, akkor mindjárt volna valuta, meg deviza, a külföldi kötvények összevásárlására. Ez természetesen közhiteli szempontokból mindjárt éreztetné a hatását a külföld részéről s így a Nemzeti Banktól fel sem lehet tételni, hogy ilyen célra külföldi fizetési eszközt a városok rendelkezésére bocsátana.

Másképp pedig a városok nem juthatnak hozzá, mert a zügforgalmi vagy más kerülő úton való beszerzés jogszabályokba ütközik, ami egy városnál, mint erkölcsi testületnél, el sem képzelhető.

De tegyük fel, hogy a városoknak erre a célra lenne elsősorban pengőjük, azután külföldi fizetési eszközüik, — akkor sem érnének cél, mert mielőtt a külföldi tőzsde a szeizmográf érzékenységgel megérezné, hogy a Speyer-kötvényeket keresik, — mivel

a tőzsdeárfolyamokat a kereslet és kínálat szabja meg, — a kötvények árfolyama ismét felszaladna. Ez ugyan a mi közhiteli szempontunkból csak előnyös lenne, azonban ily körülmények között a további vásárlás már nem lenne indokolt.

De úgy is gondolkozhatik valamelyik város, hogy legalább a felesleges készpénzét (de ugyan melyik városnak van ilyen) vagy az árvatári tőkét fekteti ilyen biztos és magas kamatozású kötvényekbe. Ezeket is megnyugtathatjuk, hogy kormányhatósági jóváhagyásra ez esetben sem számíthatnának, márcsak a fentebb említett valutáris nehézségek miatt sem, de még azért sem, mert hiszen a befektetési értékek kamatozását feltétlenül biztosítani kell, már pedig a tőzsdeárfolyamok, amikor minden maguk a bizonytalanságok között az értékek árfolyamát és számláját, nagyon is kegyesek, hogy ezek után a kötvények után nemcsak a tőkétörlesztés, de még a kamatszolgáltatás is bizonyított legyen-e? Már pedig az árvák vagyonát vagy egyéb közvagyonot ilyen bizonytalanságnak kitenni nem szabad.

A városi tisztviselők képzése és továbbképzése Franciaországban.

A városok nemzetközi szövetsége a belga előadó jelentése után, amelyet lapunk ezévi első számában közöltünk, a francia előadó jelentését hozta nyilvánosságra a londoni kongresszus egyik programpontjára, a városi tisztviselők képzésére és továbbképzésére vonatkozóan.

Franciaországban az 1884. évi április 5-iki városi törvény úgy rendelkezik, hogy a polgármester tölti be mindazokat az állásokat, amelyeket illetően a törvények és rendeletek másként nem intézkednek. Egyes állásoknál a törvényhozó jónak látta a minősítési kelleket előírni (adóbeszedő, egészségügyi személyzet, múzeumi őrök, könyvtárosok stb.), egyébként azonban a polgármester körébe utalta annak megállapítását, hogy milyen minősítést tart szükségesnek munkatársai kinevezésénél. Elvben tehát Franciaországban a polgármester teljes szabadsággal tölti be a városnál rendszeresített állásokat. Ez a szabadság annyira megy, hogy tulajdonképpen semmi akadály sem volna annak, hogy egy 20 éves fiatal embert, akinek semmi közigazgatási ismerete sincs, a polgármester szeszélye vezérttkárrá (főjegyzővé) tehessen meg. Ezen a nagy szabadságon az újabb törvények is csak keveset módosítottak.

A kinevezési szabadsággal együttjár az a szabadság is, hogy a polgármester belátása szerint bocsáthatta el a tisztviselőket és függeszthette fel őket. A fizetéseket is a polgármester állapította meg. Ennek a helyzetnek természetesen sok hátránya volt a tisztviselők szempontjából. Ez magyarázza, hogy a városi tisztviselők szervezetei állandóan sürgették a városi tisztségek állandóságának törvényes biztosítását, továbbá a szolgálati pragmatikát, amely intézkedik a fegyelmi jogról, előléptetésről és nyugdíjazásról. Maguk a városok is kárát látták a változó helyzetnek, mert a közigazgatási feladatok szaporodásával párhuzamosan folyton alaposabb képzettségű tisztviselőkre lett volna szükségük.

A legújabb törvényhozás is azonban inkább csak látszólag szorította meg a polgármester szabadságát. Egy 1919. évi törvény köteletségévé teszi az 5000 lakosnál nagyobb lélekszámú városoknak,

hogy szabályzatot dolgozzanak ki a tisztviselők alkalmaztatási feltételeinek, az előléptetésnek és a fegyelmi jognak pontos meghatározására. Egy 1930. évi törvény azután ezt a kötelezettséget kiterjesztette mindazokra a községekre, ahol tisztviselői állásokat rendszeresítettek. Méltán kifogásolták azonban, hogy az említett két törvény semmi útmutatást sem adott a tisztviselők alkalmaztatási feltételeire, tehát a minősítésre vonatkozóan. Többnyire az történt, hogy a városok a törvény alapján hozott szabályzatokban vizsgálatot írtak elő az állásra jelentkezők számára. Minthogy azonban a polgármesterek maguknak tartották fenn a vizsgaeredmények elbírálását, ott pedig, ahol zsűrit állítottak fel, ez a bizottság a polgármester elnöklésével képviselőtestületi tagokból áll, nem mindig az arravalóság és a tudás dönti el a jelöltek sorsát. A vizsgálat mellékes jelentőségű külsőséggé vált ahelyett, hogy a kiválogatás eszköze lenne. Természetesen, hangsúlyozza a francia jelentés, ez a megállapítás kevésbé vonatkozik a nagyvárosokra, de a kis- és közepes városokban általános jelenségnek mondható.

Az említett két törvény tehát nem sokat változtat a régi helyzeten. Éreztek ezt maguk a kormányok is, amelyek azután maguk próbálták a városi tisztviselők kellő képzettségét biztosítani. Így 1924-ben a belügyminiszter szaktanfolyamot akart rendezni Párisban a már állásban levő tisztviselők, valamint a városi közigazgatási pályára lépni óhajtok részére. Az állam vállalta volna a tanárok javadalmazását és az anyagi kiadásokat is. A miniszter kifejezte azt az óhaját, hogy a városok viseljék tisztviselőik továbbképzésének költségeit. A tanfolyam megindítása előtt a belügyminiszter jelentést kért a városoktól, hogy hány tisztviselőjüket küldik fel Párisba. Az eredmény olyan lesújtó volt, hogy a tanfolyam elmaradt. Igen valószínű, hogy a városok hatásköri feltételekből utasították vissza a kormány kezdeményezését. Kifelé persze más kifogást hangoztattak, nevezetesen, hogy nem tudják nélkülözni tisztviselőiket, továbbá, hogy nem elméleti, hanem gyakorlati ismereteket kíván a lakosság érdeke stb. A francia belügyminiszter 1925-ben megint felvetette az eszmét, de ezúttal olyan formában, hogy minden megyei székhelyen rendezzenek rövidebb időtartamú előadássorozatot. A belügyminiszter kifejezte a reményét, hogy az előadások látogatásával járó minimális költségeket nem fogják sajnálni tisztviselőiktől a városok. Kiderült azonban, hogy a városok még ezt a minimális terhet sem voltak hajlandók elvállalni s így ez a terv is megbukott. Végül 1928-ban a belügyminiszter egy újabb, immár harmadik körlevélben fordult a városokhoz, felhíva figyelmüket arra, hogy mennyire a városok érdekében áll a városi tisztviselők tudásának elmélyítése. Ebből a célból ajánlotta a városoknak, hogy minél több tisztviselőjüket küldjék fel a párisi egyetemen létesített várostudományi intézetbe s azt is ajánlotta, hogy a jövőben kívánják meg a magasabb rangú tisztviselőktől a várostudományi intézet oklevelét. Az említett miniszteri kezdeményezések azt mutatják tehát, hogy Franciaországban is szükségét érzik immár a városi tisztviselők egységes képzésének, továbbá annak, hogy a városi alkalmazottak a szó igazi értelmében köztisztviselőkké váljanak.

A jelentés érdekesen ismerteti ezután a francia községek közigazgatási szervezetét. A francia községek óriási többségében — 25.000 közül körülbelül 24.000-ban — a közigazgatási funkciókat két ember látja el: a polgármester és a tanító. Az utóbbi állami tisztviselő, de köteles segídezni a polgármesternek. Megjegyzendő, hogy a tanító nagyon panaszkodik ez ellen a közigazgatási megterhelés ellen. A valamivel nagyobb községekben éppen ezért külön községi titkár végzi a közigazgatási teendőket. Az általános törekvés az, hogy lehetőség szerint minden községben ilyen hivatásos tisztviselő váltsa fel a tanítót. Persze ezek a községi titkárok sem rendelkeznek valami különösebb képzettséggel. Jó, ha középiskolát végeztek. Olyan egyének ugyanis, akik közigazgatási ismeretekkel bírnak és magasabb minősítéssel rendelkeznek, nem elégednek meg azzal a csekély fizetéssel, amelyet a községek fizetni hajlandók. A tulajdonképpeni városokban, amelyek rendes tisztviselői karral dolgoznak, természetesen megfelelő képzettséget követelnek. Az általános eljárás az, hogy ezek a városok maguk tartanak fenn előkészítőtanfolyamokat s a tanfolyamok hallgatói a városi hatóságok előtt vizsgáznak. A város szolgálatába csak azok nevezhetők ki, akik a vizsgát sikeresen letették. Vannak azután gyakorlati szakvizsgák, amelyeket le kell tennie annak a tisztviselőnek, aki megfelelő magasabb állásba óhajt előlépni. A legtöbb város megkívánja, hogy a közigazgatási pályára lépni szándékozók, tehát akik beiratkoznak az előkészítőtanfolyamra, egyetemi végzettséget mutassanak fel. Az egyetemi városokban ezek a tanfolyamok az egyetem bevonásával, többnyire az egyetem épületében folynak.

A jelentés mindenesetre megállapítja, hogy Franciaországban határozott törekvés van a városi tisztviselők minősítésének és képzettségének emelésére. Ebből a szempontból nagy jelentőséget tulajdonít a francia városszövetség előadója a párisi egyetemen alapított várostudományi intézetnek, amelyet jelentésében részletesen ismert. A magunk részéről ennek az érdekes intézménynek ismertetését nyugodtan mellőzhetjük, mert lapunk 1930 október 15-iki számában részletes cikket hoztunk róla.

Már most ami a nagyvárosok közigazgatását illeti, itt a tisztviselők három kategóriába vannak osztva. Az alsó kategóriába tartoznak a segédhivatali tisztviselők és a gépirók, a középsőbe a fogalmazási tisztviselők, vagy ahogy a franciák mondják, «szerkesztők és titkárok», a hierarchia csúcsán pedig a vezértitkár és a polgármester állnak. Ahhoz, hogy valaki alkalmaztatáshoz juthasson a nagyvárosokban, szükséges, hogy rajta legyen az ezen állásra alkalmasok listáján. A listát úgy állítják össze, hogy a jelölteket versenyvizgára bocsátják. A versenyvizsga zsűrije legalább egy fokkal magasabb rangú tisztviselőkből áll, mint amilyen állásról van szó. Párisban és a Szajna-megyébe tartozó 80 városban fogalmazási tisztviselő csak az lehet, aki versenyvizgán igazolja általános műveltségén kívül a közigazgatási és a magánjog, továbbá a számvitel alapos ismeretét. A tisztviselőt csak két évi szolgálat után végelegetik. Meg van határozva azután, hogy milyen időközökben tehetők le a szakvizsgák, amelyek megnyitják az utat a magasabb állásokba. Tisztviselői állásra jelentkezni csak a betöltött 20-ik életév után lehet s a legmagasabb fokú szakvizsgát csak azok tehetik le, akik már betöltötték 28-ik életévüket. A párisi várostudományi intézet diplomája mentesít az összes szakvizsgák alól, kivéve azt az alkalmassági vizsgát, amelyet a vezetőfőtárhelyre — nálunk főjegyző, tanácsnoki — állás elnyerhetése végett kell tenni. Ennél az utolsó vizsgánál a korhatár a betöltött 28-ik esztendő.

A versenyvizsgálaton elért eredmény azonban még nem ad jogcímet az alkalmaztatásra, vagy az előléptetésre. A polgármesternek ugyanis akkora szabadsága van, hogy tetszése szerint bárkit kinevezhet, vagy előléptethet, akinek neve ott szerepel a megfelelő lajstromon, tekintet nélkül az egyéb érdemekre, vagy vizsgálati eredményre. Természetesen a polgármester elhatározását nagyban befolyásolják a képviselőtestületi tagok, a kormányhatóságok és a politikai szempontok.

A gyámügyi közigazgatás reformja.

Írta: *Tatay Zoltán dr.*, Debrecen sz. kir. város árvaszéki ülnöke.

A közigazgatás rendezéséről szóló 1929. XXX. t.-c. a gyámügyi közigazgatásról és a vármegyék 1926. s. a gyámügyi köldöttiségről, 65. és 98. §-a (Képviselői) Az 1877-es gyámügyi törvény (1877. XX. t.-c.) meghozatala óta a gyámhatóságoknál egyedüli szervezeti változást az 1923. XXXV. t.-c. 13. §-a, illetve az ennek alapján kiadott 7740/1923 M. E. sz. rendelet hozott, mely az árvaszékek testületi jellegét megszüntette. Ezen törvényes intézkedések is a tisztviselők létszámcsökkentésével kapcsolatban, inkább takarékosági szempontból fogantatottak.

A gyámügyi igazgatás eddig mindig és mindenütt, mint a közigazgatás másodrendű tényezője kezeltetett s az árvaszékekben mint egy mellékes közigazgatási faktort láttak. Felületes szemlélő előtt talán nem is teljesen jogosulatlan ez az álláspont, mert az árvaszékek csöndes, belső munkája nem a nyilvánosság előtt folyik s a jó gyámügyi igazgatás eredményei csak hosszú idő múlva mutatkoznak. Ezen felfogás következményeként az árvaszékeknek rendszerint a közigazgatási tisztviselői kar második garnitúráját helyezték el, amely ezen elhelyezésében mintegy mellőztetését látta s a további előhaladás lehetősége elől csaknem elzárva, legtöbbször nem nagy ambícióval intézi a «száraz» gyámügyi és gondnoksági ügyeket s az akták elintézésén áll meg túl. Holott a gyámhatóság mai szervezete és ügyrendje mellett úgyszólván az árvaszéki ülnök egyéniségétől és lelkiismeretességétől függ a munka mennyisége, az ügyek elintézésének módja s az intézkedések előnyös, vagy kevésbé előnyös volta. Mert, ha az árvaszéki ülnök hivatásának magaslatára emelkedik, munkatere nem csupán a gyámügyi törvény taxatív rendelkezései által állapított feladata nem merül ki abban, hogy örendelkezési joggal nem bír, vagy intézkedésekben korlátolt személyek képviselőteről gondoskodik, vagyonuk kezelését ellenőrizzé, jogügyleteiket elbírálja, hanem a gyámhatóság alá jutott személyek összes fontosabb életviszonyait irányítsa közvetlenül, vagy közvetve és állandóan figyelemmel kísérje s kötelességének tartsa mindazt, amit a szorgalmas családapa gyermeke jövőjéért megtenni szokott. (Megyei városok árvaszéki ülnökeinek memorandum.) Az 1929. XXX. t.-c. ahelyett, hogy ez állapotokon segített volna, az árvaszéki elnökök és ülnökök képesítését leszállította, amennyiben a törvény 98. §-a a többek közt az 1883. I. t.-c. 5. §-ának VIII. pontját is hatályon kívül helyezte.

Eddig ugyanis az árvaszéki elnököknek és ülnököknek legalább a jogtudományi államvizsga letételét kellett igazolni, most pedig ezen állásokat a 65. §. értelmében *államtudományi* tudori oklevéllel is ellátják. Így előállhat az a visszas helyzet, hogy nagyfontosságú *magánjogi* kérdésekben anyagi felelősség mellett olyan tisztviselő dönt, aki magánjogot nem tanult s jogtudományi képesítése nincs.

Ilyen előzmények után érkezünk el a közigazgatás *racionálizálásához*. Ez a nagyipari termelésnél alkalmazott rendszerből átvett szó a közigazgatásban is meg akarja valósítani a kevesebb tisztviselővel való, gazdaságosabb igazgatás elvét. Kétségtelen, hogy a magyar közigazgatás reformra szorít s kétségtelen, hogy a szükséges reformokat az 1929. XXX. t.-c. nem valósította meg.

Dr. Magyary Zoltán egyetemi tanár, a közigazgatás racionalizálásával megbízott kormánybiztos a közigazgatás elleni panaszok okául azt állapítja meg, hogy a közigazgatás »lassú, rengeteg aktív dolgozik, bonyolult, túlságos sok tisztviselőt foglalkoztat, nincs egységes vezetése s a főbb tisztviselőknek nagyobb önállóság biztosítandó.« Tökéletesen igaza van.¹⁾ Nem ismerjük még a tervezett részleteit, de a napilapokban megjelent hírek szerint az árvászekék is *újjaszervezetnek* s megvan a renny rá, hogy a szakavatott törvényalkotó felismeri, miszerint a gyámügyi közigazgatás a szorosan vett közigazgatási tevékenységen felül nagyon fontos jogszolgáltatási és szociális elemet is foglal magában s ezen körülmény az újjaszervezésnél figyelmen kívül nem hagyható.

Részint ettől függetlenül, részint a racionalizálási munkálatokkal kapcsolatban különböző javaslatok és gondolatok merültek fel a gyámügyi közigazgatás reformjára vonatkozólag. Ezen javaslatok és gondolatok általában négy csoportba oszthatók, ú. m.:

1. A gyámhatóságoknak a bíróságokba való beoivasztása.
2. Gyám- gondnoksági bíróságok szervezése.
3. A megyei és törvényhatósági városi árvászekék összevonása és államosítása.
4. Az árvászekéknél gyermekvédelmi ügyosztály felállítása.

ad. 1. Az árvászekék megszüntetése és azoknak külföldi mintára a bíróságokba beolvasztása nem volna helyes. A gyámhatóság ugyanis nem bíróság, hanem a gyámolt és gondnokolt gondozására hivatott hatóság, mely hivatásánál fogva elfoglalt a kiskorúak érdekében. (L. 1912 : LIV. t.-c. 21. §. min. ind.) Az árvászekék működésének csak elenyésző hányada jogszolgáltatás s túlnyomó része közigazgatási és szociális (gyermekvédelmi), melynek bírói hatáskörbe utalása nem indokolt. A gyámoltak és gondnokoltak készpénzvagonának gyámpénztári kezelése és gyámpénztári kölcsönök folyósítása még nehezebben volna bírósági szervezetbe beilleszthető.

ad. 2. Az összes községi, városi és törvényhatósági gyámhatóságok helyett minden járásbírói székelyén és kebelén *gyám-gondnoksági bíróságok szervezése* szerencsésebb elgondolás.

Ezek hatáskörébe tartoznának:

1. A kiskorúakat érdeklő hagyatékok letárgyalása, osztály létesítése és átadása.
2. Mindennemű gondnokság alá helyezés.
3. Fiatalkorúak feletti bíráskodás.
4. A nő- és gyermektartási keresetek.
5. A kiskorú gyermekek elhelyezése s szülők közti viszonyuknak szabályozása.
6. Az apai hatalom felfüggesztése és megszüntetése.
7. Kiskorúság meghosszabbítása.
8. A kiskorúak gyámság alá helyezése.
9. A kiskorúak örökbe fogadási szerződésének megkötése.
10. Nagykorúsítás.
11. Gyámpénztári érték elfogadása és utalványozása.
12. Minden olyan ügy, mely eddig a gyámhatóságok hatáskörébe tartozott, vagy mely külön törvénnyel ezután a gyámhatóság hatáskörébe utaltatik.

II.a) Az elhagyottsági ügyek a közigazgatási hatóság ügykörébe utaltatnának.

b) A javító nevelési ügyek a közigazgatási hatóság előkészítése után az igazságügyminisztérium hatáskörébe tartoznának.

c) A gyámi és gondnoki számadások felülvizsgálását egy, erre a célra szolgáló városi szerv (közgyám) végezné s amennyiben a gyámot (gondnokot) hűtlen kezelőnek találja, kötelessége az illetékes gyámhatósághoz jelentést tenni.

E javaslat előnye, hogy az összes gyámsági és gondnoksági ügyeket egy hatóságnál egyesíti s megszünteti ugyanazon ügyben két hatóság (árvaszék és bíróság) párhuzamos eljárását. Hátránya, hogy a gyermekvédelmi ügyeket kiadja a gyámhatóság kezéből s bírósági hatáskörbe utal oda nem tartozó ügyeket.

ad. 3. A megyei és törvényhatósági városi árvászekék összevonását és államosítását elsősorban a takarékosági szempont indokolja. Az összevonás kétségtelenül jelentékeny személyi és dologi kiadás megtakarításával járna. A gyámpénztároknak az állampénztárba beolvasztása révén pedig az állam jelentős tőkéhez jutna. Kérdés azonban, hogy a finansziális szempontokon túl maga az összevonás és államosítás a gyámügyek jobb vitelét előmozdítaná-e?

Nem vitás, hogy a gyámügy *állami feladat*, melyet a törvényhatóságok és községek eddig átruházott hatáskörben intéztek.

Az államosítás előnye a gyámügyeknek egysége, központi irányítása, a tisztikar szelekciója, a jobb előlépés és nagyobb függetlenség biztosítása. Hátránya, hogy állami státusnál a tisztviselők áthelyezhetők, holott árvaszéki ügyekben nagy fontossággal bírna, hogy az előadó ülnök helyi ismeretekkel bírjon, az egyes ügyeket elejétől végig ugyanaz a személy intézze, minden részleteiben ismerje s tisztában legyen a felek személyi, családi és vagyoni viszonyaival. Végül a felek és az érdekelt családok az árvaszéki ülnök iránt eddigi működése alapján bizalommal viseltessenek.

ad. 4. Az árvászekék mai szervezetének meghagyása mellett azoknak gyermekvédelmi ügyosztálya (gyermekjóléti hivatal, Jugendamt) kibővítése nem a takarékoság, hanem a gyermekvédelem szempontjának fontosságát és a gyámhatóság feladatát kijelölését célozza. A végső cél kétségtelenül a gyámhatóságok és a fiatalkorúak bíróságának hatásköri összeolvasztása, vagyis a bűnöző és erkölcsileg veszélyeztetett fiatalkorúak nevelésének egy hatóság kezében összpontosítása kell, hogy legyen. Ez elgondolás szerint e gyermekvédelmi ügyek az árvászekék hatáskörébe utaltatnának, míg némely gyámsági és gondnoksági ügyben a hatáskörök szétfolyása s az ügyek bifurkációja továbbra is megmaradna.

Mint láthatjuk, minden elgondolásban van jó is, rossz is. Kívánatos tehát, hogy ez a korszakalkotó reform ne elhamarkodva s ne csupán a takarékosági szempontokból indítva jöjjön létre, hanem az érdekelt hatóságok és szakerek bevonásával tartott ankéten leszűrt tapasztalatok alapján.

De bármiként is történjék az árvászekék újjaszervezése, véleményünk szerint lehetetlen alábbi szempontok mellőzése:

1. A gyámhatóságoknak nem szabad a rideg takarékosági szempontok áldozatául esni, sőt a racionalizálási folyamat kialakulásának eredményeként olyan hatáskört kell részükre biztosítani, hogy a következő évtizedekben a gyámügyi és gyermekvédelmi igazgatásra váró, rendkívül fontos és valósággal *nemzetmentő* hivatásnak eleget tudjanak tenni.

2. Ennek megfelelően emelni kell az árvaszéki tisztviselők képesítését s az 1929 : XXX. t.-c. 98. §-nak azon részét, mellyel az 1883 : I. t.-c. VIII. pontját hatályon kívül helyezte, sürgősen törölni kell s kimondandó, hogy árvaszéki elnök, vagy ülnök csak az lehet, aki vagy ügyvédi oklevelet vagy a tudományegyetem jogi karán *jogtudori* oklevelet szerzett.

3. Ennek megfelelően lehetővé kell tenni, hogy az árvaszéki ülnökök állásukat véglegesnek tekintsék s nem csupán átmeneti állománynak, melyről mindig magasabb fizetési osztályba sorozott közigazgatási állás elnyerésére töreksszenek. Ezért státusukat önálló és felelőségteljes munkájuknak megfelelően kell megállapítani és fokozatos előlépésüket biztosítani.

4. Feltétlenül szükséges a gyámsági, gondnoksági és gyermekvédelmi ügyekben a széttagolt és szétfolyó hatásköröknek úgy az alsó, mint a legfelsőbb gyámhatóságoknál megszüntetése s bizonyos konkrét ügyekben kétféle hatóság párhuzamos eljárásának megakadályozása.

5. Bármilyen újjaszervezés esetén szükséges a II. fokú gyámhatóság, vagyis a gyámügyi fellebbviteli küldöttség megszüntetése és ahelyett II. fokú vagy a tervezett alsófokú közigazgatási bíróságnak, vagy a belügyminiszternek kijelölése.

6. Kívánatos a gyermekvédelem egész komplexumának intézményesen a gyámhatóság hatáskörébe utalása és ennek megfelelő gyermekvédelmi szerv létesítése.

*

Nincs kétségünk benne, hogy a közigazgatás racionalizálására kiküldött kormánybiztos az egyetemi tanár alaposágával és a politikai gyakorlati érzékével készítette el javaslatát s bizonyára tisztában van a gyámügyi és gyermekvédelmi igazgatás fontosságával s nem ismeretlenek előtte azok a gondolatok és tervek sem, melyeket itt csak hevenyészve vázoltunk fel.

Cikkünknek csupán az volt a célja, hogy kifejezésre juttassuk azt, miszerint mi, a gyámügyi közigazgatás munkásai magunk is érezzük, hogy a gyámhatóságok átszervezésére szükség van, annak gondolatával mi is foglalkozunk, vannak terveink, elgondolásaink, melyeket a gyakorlati élet tapasztalatain át szűrtünk le. Tudjuk, hogy munkánk különösen a világháborúnak és forradalmaknak az emberekben, azoknak erkölcsi, gazdasági és kulturális életviszonyaikkban végzett romboló és átalakító hatásai folytán — mennyiségben és fontosságban rendkívül megnövekedett. Tudjuk, hogy a gazdasági leromlás és erkölcsi süllyedés folytán veszélyeztetett fiatal generáció szellemi, erkölcsi és vagyoni gondozása kezünkbe van letéve s a gyámhatóságokra valóságos nemzetmentő hivatás vár.

Nincs kétségünk, hogy ennek felismerése a gyámhatóságok renesszánszához fog vezetni s úgy a gyámügyi közigazgatás, mint annak munkásai arra a méltó helyre fognak helyeztetni, mely őket hivatásuknál és jogkörüknel fogva megilleti.

¹⁾ V. ö.: dr. Tatay Zoltán: »A közigazgatásunk elleni panaszok főbb okairól.« Városok Lapja 1914. 16. sz.

A fővárosi mérnökök továbbképzése.

Írta: Wandra Lajos építészmérnök.

A közületeknél működő mérnökök munkafeladatai műszaki, és művészi elhivatottság szempontjából — tagadhatatlanul — sívárnak mondhatók. A végzendő munka csaknem 90%-a úgy szólván csak adminisztratív jellegű, mely tény végeredményben nem csökkentheti a végzett teljesítmény alapvető értékelését, csupán azt van hivatva kidomborítani, hogy a közületeknél, hatóságoknál foglalatostkodó mérnök, eminenter az építész lassanlassan hivataloskodásának idejével egyenes arányban távolodik el attól a talajtól, amelyből pedig munkahivatásának eredetileg éltető inspirációja, alkotóösztönzése fakad.

Messze távol esik a mérnök eredeti hivatásától az a — sok esetben — aprólékos, legtöbbször gépies pepceselgetés, amibe pedig közhivatali funkciója alkalmával kényszerű módon beleesodródik. Ennél a pontnál előtérbe nyomul azon kérdésnek az eldöntése, vajjon ok- és célszerű-e, tényleges alkotómunkára készült és hivatott munkaenergiákat igen gyakori esetben csupán primitív jellegű adminisztrációs munkaszolgáltatásokra is felhasználni? Gépies munkák teljesítménye s valamennyi alsóbrendű munkafeladat a középfokú végzettséggel bíró műszaki tisztviselők munkakörébe volna utalandó, kiknek tulajdonképpen is sohasem válhatik feladatukká az a munkakör, amelyre a mérnökök nyertek képesítést s melyre így hivatva vannak.

Ma — sajnos — leggyakoribb esetben az a helyzet, hogy ki-ki, válogatás nélkül, jó, vagy rossz sorsa s egyéb — mondhatni — fatális körülményei folytán kerül, vagy kerül oda, arra a helyre, ahol — legtöbbször — ambíciókielégítetlen — kénytelen működni. Kielégítő s megnyugtató eredményre ily esetekben bizony aligha lehet hivatkozni. Alapos körütekintés után igen sok esetben kiderül, hogy ki nem ázott, sőt eltemetésre kárhozatott energiák kénytelenek parlagon heverni, fluktuáló munkaösztönök »pihennek«, mert nem is oly ritkán, misztikus érdekek válogatás nélkül »tuszkolják« dédelgetett védeneciket az aktivitás tiszteletreméltó fórumára.

Ki vállalkozna megmagyarázni azt, ugyan mi haszna van ebből a »gazdának«, a közületnek? Teljességgel semmi! A bank trezorjaiban kamatoztatlanul heverő tőkék vajjon előbbre viszik-e annak vagyoni állagát? Hol van az a közgazdász, aki nem tagadó feleletet adna erre. Joggal kérdezhettük már most, mi lesz azzal a sok, eltemetni kényszerült akaraterővel, energiával, amely pedig ott tombol sokakban kihasználatlanul, visszazoritva?

A közületek szolgálatában végzett munkálkodás oly bő lehetőségeit nyújtja annak, hogy ki-ki a maga kvalitásainak megfelelő helyen »elje ki« munkaambícióit, hogy a legnagyobb könnyűséggel nyilthatna mód arra, hogy megfelelő kiválogatással, okos, böles beosztással minden mérnök-tisztviselő tényleg arra a helyre, oly munkakörben való működésre volna kirendelhető, mely minden mértékben szolgálhatná úgy az egyén férfias törekvéseit, mint pedig a vonatkozó közület jól felfogott érdekeit is.

Körülményesnek látszik a főnökök helyzete ebben a kérdésben, akiknek más feladatuk is van, mint a »felfedezés«, egyenesen kínos a helyzete az alantásnak, ki elvégre is nem »tolakodhatik«.

Mi akkor a megoldás?

Elmaradhatatlanul szükségesnek látszik egy »műszaki továbbképzőkör«, másképp, egy »Stúdió« létrehozása, melynek feladata lenne minden felmerülő műszaki kérdésben tájékoztatást nyújtani lefelé, véleménynyitást egymás között (vitaesték stb.) s ki-ki képességeit bemutatni (előadások stb.) felfelé.

Nézzük már most, hogyan felelné meg ez a »Stúdió« előbb vázolt feladatának, hogyan menne ott végbe a szakmunkálkodás, milyen felszerelésnek kellene ott lennie?

A folyosón feltűnik egy tábla: »A székesfővárosi mérnökök Stúdiója«.

Belépünk az ajtón.

Barátságosan berendezett szobácskákba jutunk, hol jól felszerelt rajzasztalok, műszaki könyvekkel telerakott könyvespolcok, modern olvasóasztalok, célszerű világítótestek, ruhaszekrények, mosdók, a nyugodt munkát elősegítő gumipadlók, szükséges számú írógépek, az asztalokon a legkülönfélébb műszaki folyóiratok hirdetik, hogy ezek a helyiségek komoly, tudományos továbbképzés céljaira állnak rendelkezésre.

Az egyik szobában, a rajzasztalok mellett X. építészt és Y. mérnököt találjuk éppen, akik közösen készítenek tanulmányi tervet »Budapest városrendezési problémái« megoldására.

Az adminisztratív munkálkodás külön ügyosztályokban, más-más munkakörökben eddig távol tartotta őket egymástól. A Stúdióba ellátogatva, rájöttek arra, hogy közös gondolataik vannak, melyek komoly tanulmányok szolgálatába állíthatók. Az egyik kerület lakhatási engedélyekkel bibelődő mérnöke odaáll két kollégájához kissé eldiskurálni s kiderül, hogy Z. mérnök

pompás fotóművész is egyben, ki mindjárt készséggel vállalkozik arra, hogy a tanulmányhoz szükséges városkép- és egyéb felvételeket mindazon szempontokból, melyekre X. és Y. kollégáknak tanulmányuk sikeres megoldásánál szükségük van, műszaki elbírálhatás céljaira is kifogástalanul elkészíti.

Nemcsak három, különböző beosztásokban dolgozó mérnök került össze ugyanannak a munkának az elvégzéséhez, hanem három eddig szinte idegen lélek gondolatvilága kapcsolódik egymásba, nemesedik kollégialis, talán mélyenjáró barátság, erős ösztönzést adva ezzel a további együttműködés lehetőségére.

Az olvasóasztalnál folyóiratok tanulmányozásába merülve ül egy mérnök. Egyszerre csak megüti a fülét egy meginduló, csendes, eredménytérlelő szakvita, mely X. és Y. kollégák között keletkezett. Munkájuk közben ugyanis »közlekedési« problémák adódtak, melyek most egy kissé megakasztották a munka további menetét. Mérnökünk felfigyel a képestése, ismeretei tárházához szorososan hozzátartozó problémára s már indul is a két vitatkozó »városrendezőhöz«, hogy mint »gépészmérnök« segítségükre lehessen szakvéleményével, szaktanácsaival.

A munka lendülete lobbót vet, a férfilelek alkotásvágya jöleső izgalmat vált ki, lekerülnek a polcokról a szakkönyvek, felnyílnak a szakfolyóiratok s már repül is a ceruza a papírlapokon, hogy sorra jegyezze a szükséges adatokat, tanulmányi vonatkozásokat, hogy írógépen »rendezze«, egy-egy másolatot minden egyes, kollaboráló kolléga megkaphasson, alkalmat nyújtva mind-egyiknek arra, hogy azokat kibővíthesse, esetleges bővebb szaktanulmányhoz felhasználhassa.

De ne zavarjuk őket tovább. Nézzük meg inkább, mi készül a többi szobákban?

A. mérnök pompás kis akvarell vázlatokat készít éppen, hogyan képzei el az egyik készülő fővárosi templom üvegfestményeit.

B. mérnök pedig ezalatt serényen gyúrja »agyagba« művészi elgondolású oltártérvt, ugyanoda. C. barátunk sem rest. Szénrúddal a kezében, falraszegezett papírlapon »rendezi« a Bazilika környékét, mert legalább papíron szeretné látni a főváros legimpozánsabb templomát olyan miliőben, amelyet az megérdemelne.

Mintha a Rinascimento halhatatlan maestroinak műhelyébe tévedtünk volna. Művészi inspirációk lendülete fogja meg a belépőt s hogy a légkör intuitív hangulata még tökéletesebb legyen, az egyik sarokban elrejtett rádió felcsendül valamelyik leadónak »Bach« hangversenye, majd később Gregorián s Palaestrina kantaték pietikus hangulatával töltve meg a szobát, az ott foglalatostkodó, művészkedő kollégák lelket, mely impressziókkal ösztönözve őket, kik egyre újabb és újabb inspirációkat nyernek a fugák és prechidimok kápráiék meggyőző zenéjének hatására.

...és Ön sem, ilyen csendes miliőben miúgyan meg itt egyedül? kérdezzük a következő szobába lépve, ott szorgos jegyzeteket készítő mérnöktől, ki alaposan körülbástyázta magát szakkönyvekkel és a legkülönfélébb szakfolyóiratokkal.

...előadásra készülök — jegyzi meg — s már is tovább ír, vázol, lapozgat. Persze! Megfeledkeztünk arról a kis hirdetemnyről, mely a Stúdió tábláján D. építészmérnök szakelőadását hirdeti »A lapostetők gyakorlati célja« címmel, az előadás színhelyéül a Tanácsterem megjelölve.

Lehet-e majd az előadás alatt kérdéseket feltenni s esetleg hozzá is szólni a témához? kérdezzük távozóban.

Hogyne — feleli — hiszen »vitaestét« rendezek s vitetett képeket is be fogok mutatni s ha a vitaest tartalmilag jól sikerül, úgy a felmerült kérdés-komplexumot is feldolgozom, azokat tanulmányomhoz hozzáveszem s az így kiérlelődött témakört előadom, most már azonban nagyobb szaknyilvánosság előtt, a Mérnök-, és Építészegyletben.

»Jó munkát« kívánva megyünk tovább, de már a következő ajtó előtt kénytelenek vagyunk felfigyelni...

... álljunk csak meg!

Az egyik szoba félig nyitvafelejtett ajtaján át érdekes beszélgetés szűrődik ki. Az ajtón különben kis tábla. »Társalgó«. Gyorsan elő a notesszel. Jegyezzük csak fel hamarjában, miről is »társalognak« itt a műszaki tisztviselők?

...szabadságomat kitűnően hasznosítható tanulmányútra használtam fel — halljuk előadni az egyik mérnököt. — Végre nemcsak fotográfiákról, reprodukciókról tanulmányozhattam a »ma« művészetét, építészetét, technikai alkotásait, hanem a valóságban is s a kor technikai lendületének nagyvonalúságától szinte szédülten jártam, rőttem a nyugati városokat, úgy érezvén magam, mint a gazda, ki termékenyítő tavaszí eső után teli tüdővel szívja magába az üde földszagot, a bő aratás reménységének lehelletét.

Persze, azt közben egészen elfelejtettéd, hogy nyomasztó gazdasági krízis alatt nyög az egész világ! — hallom közbevetni. — Te csak jártál-keltél, mintha álomvilágban éltél volna, pedig az emberi nyomorúság jajszavai minden utcasarkon elédtoppantak.

Ez igaz — feleli globetrotterünk, — de mindez csak a momentán élet külső megnyilvánulása. Az igazi élet a szívben, a lelkekben, az ihletett emberi lélek legragyogóbb ajándékában, az alkotás-vágyban s annak kiélésében van. Az emberiség a művészetek utáni mindenkorai sóvárgásával alkotja meg azt a »Dómot«, melynek

Ég felé törő Campaniléje az emberi lét, isteni szikrától felmagasztosult ihletettséget sugározza a Mindenség felé, magaslóan kiemelkedve a mindennapi lét tengődésének porában nyugsgó emberiség fölé, el nem múló harangszavával az ösztönös remény lángját mindig frissen lobbantva, a már-már elkeseredett lankadása merült tömeglélekekben...

*

... Önkéntelenül is kalapunkhoz nyulunk, hogy tisztelettel adózzunk a bent silymódon farsalgó, ismeretlen technikusoknak.

Ismét kint vagyunk a folyosón. A Stúdió hirdetőabláján látogatásunk közben újabb előadássorozat hirdetménye kifüggesztve: »Kritikai séták a székesfőváros tervpályázataira beérkezett pályatervek között«. Városrendezési kérdések megbeszélése. Színhelyek: a Bazilika tornya, a Citadella, a Jánoshegyi kilátó. »A nagyvárosok közlekedésének mai problémái.« »A távfűtés kérdése.« A székesfővárosi mérnökök külföldi tanulmányútjain készített amatőr kino-felvételek bemutatása, szakszerű előadások kíséretében. »A Stúdióban készült műszaki munkák, tervek, festmények kiállításának megnyitása« stb.

*

Elgondolkozunk... Mennyi lehetősége nyílna az aktázásba elmerülő hivatalnok-mérnökök szakszerű továbbképzésének, egyéni képességeik kialakulásának, ha az előzőekben — szerepkörét tekintve — csupán nagy vonalakkal vázolt műszaki Stúdió nemcsak a fantáziában, hanem a »valóságban« is fennállana.

Mily üdítő oázisa lenne ez az akták sivatagában bágyadt lélekkel vándorló hivatalnok-technikusoknak abban a korban, mely világszerte hangos a technikai tudás aktív lendületének — soha el nem képzelt — eredményeitől. Vajjon kár, vagy pedig haszon származna-e a közületre abból, ha »a kulturált élet kényelmének művészi berendezői«, a technikusok közül azok, kik a köz szolgálatába szegődtek, adminisztrációs munkakörükön túlmenően, művészi ambícióknak, technikai továbbképzésüknek szentelhetnének némi időt, egy ilyen Stúdió keretén belül?

Mennyi új törekvés, új munkaterület keletkezne s szabna új irányt ez a spontán munkálkodás a hivatalnok-mérnökök mindenkor állásfoglalásának, főleg az »építészekének«, feltárva előttük a kimondottan műszaki s művészi munkálkodás édenkertjének kapuját, hogy csokorba szedegethessék a technikai tudás s a művészetek pompázó virágait, abba a csokorba, melyet amúgyis »a központi művelődési ház« nyújt.

Az alföld városiasítása.

Országszerte nagy feltűnést keltett Debrecen város kiváló polgármesterének, Vásáry István dr.-nak a múlt év folyamán felvetett az a gondolata, hogy az alföldi széles kiterjedésű városok külterületeinek visszaszorításával és belterületeinek sűrítésével kellene segíteni azon a visszás helyzeten, mely miatt az alföldi nagyvárosok mai helyzetükben képtelenek megadni lakosságuknak azokat a modern városberendezési szolgáltatásokat, melyek a külföldi hasonló népességű városokban mindennapiak és megszokottak.

Debrecen város közigazgatási bizottsága január hó folyamán tüzetes megbeszélés tárgyává tette e gondolatot. Vásáry István dr. polgármester ez alkalommal részletesen, statisztikai adatokkal megtámogatva fejtette ki idevágó gondolatait.

Mivel a kérdés országos jelentőségű s Vásáry polgármester okfejtése általános érdeklődésre tarthat számot, azt egész terjedelmében az alábbiakban közöljük.

A múlt év elején — mondotta Vásáry István dr. polgármester — foglalkoztam egy cikk keretében a város körül elterülő kerteségek rendezése kérdésével. A kérdésnek lényege az, hogy miután a város belterülete közegészségügyi, kulturális és közigazgatási okokból a legszükségesebb közberendezéssel ellátandó, milyen intézkedés biztosíthatná azt, hogy az ezekkel járó pénzügyi terhet a város lakossága megbírhassa. Ráműtattam arra, hogy ez a kérdés közös kérdése az alföldi városoknak, amit feltétlenül meg kell oldani.

Az alföldi városok és maga Debrecen is a fejlődés során elérkezett oda, hogy a város szoros értelemben vett belterületének a legszükségesebb közművekkel való ellátása elkerülhetetlenné vált. Ezen a szoros értelemben vett belterületen is a magyar városok népsűrűsége még elég messze van a külföldi városok népsűrűségétől, mert például e belterületen egy hektárra a város egész lakosságából Debrecenben 39 esik.

Az 1920. évi népszámlálási adatok szerint Budapesten 231.

Az egész lakosságból a belterület egy hektárjára esik Berlinben 158, Hamburgban 192, Münchenben 123, Lipcsében 145, Drezdában 110, Párizsban 370.

Ez a helyzet magyarázza meg azt, miért van az, hogy a szoros értelemben vett belterületnek közművekkel való ellátási költsége is olyan nagy teherként nehezedik a város lakosságára. Nyilvánvaló, hogy ugyanazt a költséget — lévén a létesítési és

fenntartási költség egységekre átszámítva kb. azonos mindenütt, míg Párizsban 370, Budapesten 231, Berlinben 158, Hamburgban 192, Münchenben 123, Lipcsében 145, Drezdában 110 ember viseli, addig Debrecenben csak 39. A fejenkénti teher tehát Párizshoz viszonyítva Debrecenben csaknem tízszeres, az említett német városokkal viszonyítva 3—4-szeres.

Hogy közegészségügyi okokból a közművek milyen fontossággal bírnak, arra következtetést enged a városok halálozási statisztikája, amely szerint 1000 lakosra:

Budapestben	17.6
Baján	26.9
Debrecenben	21.8
Győrben	16.8
Hódmezővásárhelyen	17.4
Kecskeméten	20.2
Miskolcon	19.3
Pécsenben	26.8
Sopronban	14
Szegeden	18.6
Székesfehérváron	19.6

esik, addig

Berlinben	11
Kölnben	10
Münchenben	11
Lipcsében	11
Drezdában	11
Essenben	9
Düsseldorfbán	9

Ha az országos átlagokat nézzük is, azt találjuk, hogy míg a halálozások száma 1000 lakosra:

Magyarországon	17.1
----------------------	------

addig

Ausztriában	14.4
Belgiumban	13.2
Dániában	11
Angliában	11.9
Hollandiában	9.6
Németországban	11.6
Norvégiában	10.6
Svájcban	12
Svédországban	12

A debreceni helyzetre vonatkozólag a kérdés megítélésénél rendkívül fontos adatokat nyújt ama vizsgálat eredménye is, amelyet Neuber Ede dr. professor egy évvel ezelőtt tartott az elemi iskolák első osztályának növendékeire vonatkozólag. Ezek a vizsgálatok azt bizonyítják, hogy a város déli részén fekvő kerteségi területeken, a Varga-kertben, a Téglys-kertben, a Boldogfalva-kertben és az ezen környéken fekvő telepeken a tuberkulózis betegek arányszáma a legmagasabb, 25—30%-kal magasabb, mint a város belterületének északi részén. Nyilvánvaló, hogy ezek a gyermekek, akik addig egész életüket az otthonban töltötték, ezt a betegséget már az otthonból hozták magukkal, nem pedig az iskolában, az életben szerezték. S még azt sem lehet mondani, hogy ezen súlyosan fertőzött részek lakosságának szociális viszonyai rosszabbak lennének mert hiszen a város körülvevő kerteségek és telepek szociális és gazdasági viszonyában ezt a különbséget indokoltá tevő eltérést nem lehet találni. Ráműtattam annak idején arra, hogy a mai kerteségi területének a legszükségesebb közművekkel való ellátása milyen nagy költséget igényelne. Nyilvánvaló ebből, hogyha a szoros értelemben vett belterületek közműveinek költsége észrevehetően súlyos terhet jelent, milyen nagy terhet jelentene a mai egész belterület közművekkel való ellátásának költsége. A belterület egyes részei között pedig szinte lehetetlen a közművekkel való ellátás szükségé szempontjából különbséget tenni. Az a különbség, amely tényleg fennáll e tekintetben, annak folytán, hogy a belterület csaknem teljesen el van látva a legszükségesebb közművekkel, a kerteségek és telepek pedig ezekből alig van valami, egy állandó izgalom keltésére alkalmas tény, amelynek káros hatását a város közéletében lépten-nyomon lehet tapasztalni. Említettem, hogy a város ma meglévő terheinek igen tekintélyes része a szorosabb értelemben vett belterületen létesített közművek költségeiből állott elő, amely közművek egyrésze a létesítés költségén felül még igen lényeges évi fenntartási költségeket is szükségessé tesz. A közművek költségeinek terhei folytonosan nőnek, mert attól a nyomástól, ami állandóan érvényesül a kerteségek közművekkel való ellátása érdekében, nem lehet szabadulni. Hiszen az 1912. évi LVIII. t.-c.-ben felhatalmazása is van a kormánynak arra, hogy a szükséges közművek létesítésére az egyes városokat kötelezhesse s az azok létesítésével felmerülő költségek fedezésére újabb adóneveket állapítson meg. A közművek létesítésére irányuló kívánásokkal szemben állandóan finánciális okokra nehéz hivatkozni, mert a közműveket nélkülöző része a lakosságnak első-sorban természetszerűleg csak a hiányt érzi, nem pedig a fedezet kérdését keresi. A közigazgatási bizottság ennek a kérdésnek

tárgyalása alkalmával azt a kívánását fejezte ki, hogy az előterjesztés kinyomatva a bizottság tagjai és az egész törvényhatósági bizottság tagjai között osztassék szét és ennek megtörténte után egy közegészségügyi, műszaki, pénzügyi és jogi szakértőkből álló külön bizottság tárgyalása alá bocsáttassék a kérdés. Nyilvánvalóan olyan lényeges kérdéstről van szó, amelynek alapos előkészítése feltétlenül szükséges. De nyilvánvaló az is, hogy épen a kérdés fontosságára tekintettel a megoldásnak a különböző bizottságok útvesztőjében eltévedni nem lehet. Ha a kérdés megoldásánál igen fontos egyéni érdekek jelentkeztek is, mégis ezekkel szemben egyedül a közérdeknek kell érvényesülni. Elég baj az, hogy a jelenlegi állapotot részben az okozta, hogy a magánérdekekkel szemben a közérdek nem igen tudott érvényre jutni. Ha ebben a kérdésben a tárgyalások során az az ellenvetés tétetnék is, hogy a város nem rendelkezik a kérdés megoldásához szükséges anyagi eszközökkel, ezzel szemben arra hivatkozhatni, hogy meg kell adni a lehetőséget arra, hogy a megoldásba a magánvállalkozás is bekapcsolódjék. Kizártnak tartom, hogy gazdaságiilag és pénzügyileg racionális megoldás esetén a magánvállalkozás kikapcsolódna a kérdés megoldásából. De még abban az esetben is, ha a magánvállalkozásnak, a magántőke bekapcsolódásának sem volna meg a lehetősége, foglalkozni kell a kérdéssel, mert a helyzet szinte napról-napra nehezebb lesz s legalább annyit kell meg tenni, hogy a további romlás lehetősége hátréssék el.

Háztartásunk egyensúlya.

Írta: Csoknyay Károly, Pápa m. város ny. főjegyzője.

Minden háztartásnak alapfeltétele, hogy tisztában legyen a család szükségleteivel s ezt jóvedelmének megfelelőleg elégítse ki. Mindenekelőtt tudni kell, hogy vannak I. rendű, II. rendű, III. és IV. rendű szükségletek. Elsőrendű szükséglet az élet fenntartásához feltétlenül megkívánható anyagok beszerzése. Ilyenek az élelmiszerek, ruházat és lakás, fűtőanyagok. Ha ezek ki vannak elégítve, úgy térhetünk át a II. rendű szükséglet kielégítésére, ezek a tanügyi, kulturális szükségletek s ha ezek is fedeztetek, térhetünk át a kényelmekre, melegebbé, kedvesebbé tételére a családi fészeknek. Végül a fényűzési szükségletek következnek. Egyik szükséglet sem elégíthető ki a másik előtt, mert különben a háztartás egyensúlya borul fel. Az első, másodrendű szükségletek is a jóvedelemmel arányba hozandók, ha nem is kerül elsőrendű minőség a jóvedelemből, akkor másod-, vagy harmadrendű anyagból kell kielégíteni magunkat.

Vannak olyan szükségleteink, melyek napról-napra ismétlődnek, vannak olyanok, amelyek negyedévenként, vagy évenként avagy 2—3 évben fordulnak elő, ezeket a kiadásokat a napi jóvedelmekből csak részletekben vonjuk el, akkor nem áll be az a helyzet, hogy kellő időben nem tudunk eleget tenni fizetési kötelezettségeinknek. A magánháztartások egyensúlyban tartásának feltételei teljesen azonosak a községek, vármegyék s az ország háztartásának egyensúlyban tartásával, akkor nincs deficit s nem juthat az államháztartás abba a helyzetbe, hogy az alkalmazottai fizetését, nyugdíját kelljen 30, 40%-al redukálni, ami a nemzeti vérkeringést bénítja meg, mert a tisztviselő annak tudatában, hogy öreg napjaira ott lesz a nyugdíja, mely ha szerény is, mégsem kell koldusbotra jutnia, ép ezért híven, lelkiismeretesen, esküjéhez híven teljesíti kötelességét, tehát nem rakja élére megtakarítható filléreit, hanem visszabocsátja a köznek, a földművesnek, iparosnak, kereskedőnek, háztulajdonosnak egész fizetését, így ők is eleget tehetnek kötelezettségeiknek. A közületek háztartásai jóvedelmük arányában méretezendők. Ezt nem láttuk a múlt államháztartásban. Olyan szükségletek, amelyek kényelmiak, avagy fényűzőknek voltak tekintendők, elégítették ki akkor, amikor az I. és II. rendű szükségletek sem fedeztetek. Nem gondoltak non putarem-okra, vagyis a megtakarítható összegek nem tartalékolattak, hogy a szűkös években legyen fedezet. József tanácsát elfelejtették, noha ez minden háztartásnak alapfeltétele. A felvett külföldi kölcsöneinkre nem fordítottak akkora súlyt, hogy csak oly beruházások eszközöltettek volna belőlük, amelyek több jóvedelmet hoztak volna, mint az a kamat, amelyeket kell a külföldi hitelezőknek fizetni. Ép ezért romlott le háztartásunk, ezért kell megcsapolni azt a tisztviselőosztályt, mely jóformán eltétője az ország termelőiállóságának. A tisztviselőosztály hazafias érzése fájdalmasan szorítja vissza lelkiéből fakadó keserűség kisugárzását, tűr, szenved, egy jobb jövő reményében. De nem némiíthatja el jogos fájdalját ott, ahol az egyenlő elbánás elvét látja durván megsértve. Az állami tisztviselők, irodai igazgatók IV. középosztállyal a VI. fiz. osztályba, a néptanítók a VII. fizetési osztályba eljuthatnak, nem irigyeljük tőlük fáradságos munkájuk bérért, de fájjaljuk, hogy az egyetemi végzettséggel bíró 20.000 lakoson felüli városokban a városi tisztviselők előtt, az egy polgármester kivételével, be lett csapva a magasabb fizetési (VI.) osztályba való jutás ajtaja. A városok képviselőtestületének igazságos érzete nem tűrhetette ezt a méltánytalanságot s ha nem is léptethette elő arra érdemes tisztviselőit magasabb

fizetési osztályba, de adott számukra hosszabb szolgálat után működési pótlékokat nyugdíjba való beszámíthatási joggal. Ezeket a működési illetményeket a belügyminiszter jóváhagyta. Most ezeket a szolgálati pótlékokat, melyek az állam háztartását nem érintik és amelyek fizetés jellegével bírnak, 50%-kal leszállítani rendelte a kormány, tehát szerzett jogokat akar megszüntetni, avagy talán teljesen eltörölni kívánja. Ez ellen kell felemelni tiltakozó szavunkat. Egyenlő elbánást, igazságot és méltányosságot követelnek a városi tisztviselők. Nem tiltakoznak az ellen, ha törzsfizetési jelleggel bíró pótlékuk beszámításával, a megfelelő %-ot von vagy vonat le a kormány, nem akarnak ők kitérni az államháztartás szanalása elől, mert hazafiúi érzésük az ellen a legerősebben tiltakozna. Tehát sürgős reparációt kérünk.

A mozgófényképüzemek száma a városokban.

A belügyminiszter 148.000/1928. B. M. körrendeletével állapította meg legutóbb az egyes városokban a mozgófényképüzemek számát. Ezt a megállapítást most a 138.800/1931. sz. körrendelettel újból szabályozta. Így a mozik számáról a következő kimutatásban számolunk be:

Város	148.000/1928. B. M. sz. körrendelet szerint	138.000/1931. B. M. sz. körrendelet szerint
Baja	2	2
Balassagyarmat	1	1
Békéscsaba	3	3
Budafok	2	3 ebből egy Ketenvölgyre
Budapest	90	80
Budapest	6	6
Cegléd	2	2
Csongrád	1	1
Debrecen	5	5
Eger	3	2
Esztergom	2	2
Gyöngyös	1	1
Győr	3	3
Gyula	2	2
Hajduböszörmény	2	2
Hajduhadház	1	1
Hajdunánás	1	1
Hajdúszoboszló	1	1
Hódmezővásárhely	3	3
Jászberény	2	2
Kalocsa	1	1
Kaposvár	2	2
Karcag	1	1
Kecskemét	3	3
Kecskemét	1	1
Kiskunfélegyháza	2	1
Kiskunhalas	1	1
Kispest	6	1
Kisújszállás	1	1
Komárom	1	1
Kőszeg	1	1
Magyaróvár	1	1
Makó	2	2
Mezőtúr	2	2
Miskolc	3	3
Mohács	2	2
Nagykanizsa	2	2
Nagykőrös	2	2
Nyíregyháza	3	3
Pápa	2	2
Pesterzsébet	5	6
Pécs	4	3
Pécs	1	1
Rákospalota	4	4
Salgótarján	2	2
Sátoraljaújhegy	2	2
Sopron	4	3 ebből egy nyári üzem
Szeged	5	5 ebből egy nyári üzem
Székessárd	1	1
Szentendre	1	1
Szentes	2	2
Székesfehérvár	2	2
Szolnok	3	3
Szombathely	3	3
Túrkeve	1	1
Vác	3	2
Veszprém	2	2
Zalaegerszeg	1	1

A m. kir. Közigazgatási Biróság általános közigazgatási osztályának döntvényei és elvi jelentőségű határozatai.)

VII.

1330. szám. A Budapest székesfővárosi törvényhatósági tanács tagjainak választásánál nincs helye a szavazás megismétlésének amiatt, hogy két lajstrom egyenlő legnagyobb osztási maradékot nyert. Ily esetben az arányos választás rendszerének megfelelően sorshúzás útján kell eldönteni, hogy az egyes lajstromokra esett szavazatok számának az arányossági számmal történt elosztása útján nyert megbízások számán felüli tagsági hely a legnagyobb osztási maradékot nyert listák közül melyiknek jusson. 3302/1931. K. sz.

1331. szám. Az 1929: XXX. t.-c. 68. §. (1) bekezdésében foglalt az a rendelkezés, hogy a törvényhatósági jogú és megyei városi számvevőségek személyzetét a főispán nevezi ki élethossziglan, nem ad jogot a főispánnak arra, hogy az idézett rendelkezés életbelépése előtt élethossziglan megválasztott alkalmazottak helyébe — anélkül, hogy azoknak igénye a szóbanforgó állásokra elhalálozás, végelbánás alá vonás, lemondás, vagy fegyelmi elmozdítás folytán megszűnt volna — újakat nevezzen ki. 1150/1930. K. sz.

1332. szám. A fizetési osztályba nem sorolt városi alkalmazottak teendői rendszerint nem oly bonyolultak és nem oly mértékben felelősségteljesek, hogy az 1927: V. t.-c. 49. §-a alapján engedélyezhető pótilletmény megadása indokolt lenne. 4880. 1930. K. sz.

1333. szám. a) A Pénzügyi Szolgálati Szabályzat törvényesen alkalmazásba vehető jogszabály az Országos Társadalombiztosító Intézet alkalmazottaira is.

b) A véglegesen rendszeresített állásra ideiglenesen alkalmazott tisztviselőt, — amennyiben véglegesítése attól tétetett függővé, hogy bír-e az álláshoz szükséges képességgel, — egy év után vagy véglegesíteni kell vagy el kell bocsátani.

c) A véglegesítés elmaradása nem akadály a kinevezés véglegessé válásának.

d) E szabályok alkalmazását nyervek abban az esetben is, amikor a jogszabályok alapján megállapított feltételek nem teljesültek ugyan függővé, de a szakvizsgát vagy egyáltalán nem, vagy több mint egy év eltelté után rendszeresítették. 2057/1931. K. szám.

1334. szám. A 64.399/926. sz. belügyminiszteri körrendeletnek az a rendelkezése, hogy a városi (községi) mérnöki állások betöltésénél csak oly pályázó jelöltessek, aki mérnöki kamarai tag, vagy legalább három évi, a kamarai szempontoknak megfelelő mérnöki gyakorlatot igazol — csupán figyelmeztetés jellegű s e feltételek hiánya nem akadály a említett állásokra való alkalmazásnak. 4364/1931. K. sz.

1335. szám. Az állami vízmestereknek 1923. évi július hó 1-étől kezdve jogos igényük van a vízmesternövendékjelölti és vízmesternövendéki szolgálatuk beszámítására a fokozatos előlépés szempontjából. 213/1929. K. sz.

A m. kir. Közigazgatási Biróság általános pénzügyi osztályának döntvényei, jogegységi és elvi jelentőségű határozatai.)

IX.

1734. szám. Az alperesként perbe vont csődtömeggondnokot megilleti az illetménymentesség. 4209/1930. P. sz.

1735. szám. Ha a volt szőlőbirtokot a vagyónátruházási jogügylet megkötésekor szántóföldnek használják, akkor az illetékalap megállapítása végett a törvényszerű legkisebb értékiszámítást mellőzni nem lehet. 11.089/1929. P. sz.

1736. szám. Zár gondnoki számadásokra vonatkozólag adott észrevételek folytán megindult eljárásban felvett jegyzőkönyvek illetékeért a zár gondnokot felelőssé tenni nem lehet. 9934/1930. P. sz.

1737. szám. Városnak szerződés alapján szállított villamos-áram fejében kifizetett összeg után a kincstár jogosult szerződési illetéket követelni. 15.018/1928. P. sz.

1738. szám. Kényszeregyezségi eljárásban adós és kezes kezességi nyilatkozata, hitelező elfogadási nyilatkozata nélkül, nem esik a kezességre megállapított illeték alá. 1288/1930. P. sz.

1739. szám. Az előzetes befizetés alá eső illetékre nézve a késedelmi kamattfizetési kötelezettség az illeték előzetes befizetésére megszabott határidővel veszi kezdetét. 8618/1930. P. sz.

1740. szám. A tudományos, művészeti, gazdasági, kegyeleti és jótékony egyesületeket, amennyiben céljuk nem irányul pénzbeli nyereségre, a bélyegmentesség az örökösödési eljárásban is megilleti. 17.719/1930. P. sz.

1741. szám. Az értékpapír forgalmiadó ügyletekkel iparszerűen foglalkozók terhére értékpapír forgalmiadót az üzlet keletkezését követő három év letelte után nem lehet kiszabni azon a címen, hogy az adólerovásra kötelezett az értékpapír forgalmiadó lerovását a vonatkozó lajstromok bemutatásával nem tudja igazolni. 18.568/1930. P. sz.

1742. szám. Jogerős határozattal megadott ideiglenes házaadómentességet újabb határozattal hatályon kívül helyezni nem lehet. 15.295/1929. P. sz.

1743. szám. A bizományos által a megbízóra áthárítható szavatosság fejében szedett — kártalanítási célokat szolgáló — kockázati díj, általános forgalmiadó alá esik. 342/1930. P. sz.

1744. szám. Cukorrépatermelőnek járó nyerscukorrépaszeletnek a cukorgyár által ellenérték fejében való kiszáritása, mint munkateljesítmény általános forgalmiadó alá esik. 6625/1930. P. sz.

1745. szám. A látszólagos nyereség adómentességének előfeltétele a társulati adó szempontjából az, hogy adóköteles az 1927. évi 400. P. M. számú T.H.Ö. 43. §. 2. bekezdésében foglalt rendelkezéseknek megfelelően. 3218/1930. P. sz.

HÍREK

— **Kormányzói elismerés.** A kormányzó megengedte, hogy Vétek György dr., Kaposvár megyei város polgármesterének kiválóan buzgó működéséért elismerését tudtul adják.

— **Sípőcz polgármester köszönete a Városok Lapjának.** Kaptuk a következő levelet: Tekintetes Szerkesztőség! A székesfőváros gyermeknyaraltatása érdekében kifejtett megértő és messzeemenő támogatásáért, mellyel a szegénysorsú fővárosi gyermekek üdültetésének akcióját előmozdítani szives volt, fogadjon odaadó munkásságáért hálás köszönetem nyilvánítását. Sípőcz polgármester.

— **Folkusházy fölépült a betegségéből.** Folkusházy Lajos, a BSzKRT vezérigazgatója, akin műtétet végeztek, több héten át tartott betegségéből teljesen fölépült és már elhagyta a szanatóriumot. Kétheti üdülés után újra elfoglalja hivatalát.

— **Új községi választás lesz Miskolc egyik kerületében.** Miskolc város VIII. kerületének törvényhatósági bizottsági választását még a múlt évben megsemmisítette az igazolóválasztmány azon a címen, hogy a választás során két szabálytalan szavazatot adtak le, amely az eredményt döntően befolyásolta. Az igazolóválasztmány határozata ellen föllebbeztek a közigazgatási bírósághoz, amelynek döntése a minap leérkezett Miskolcra. A közigazgatási bíróság a panaszt elutasította és az igazolóválasztmány határozatát helybenhagyta, azaz a VIII. kerületi választást jogérvényesen megsemmisítette.

— **A pápai polgármesteri állás megürül.** Nagy meglepetéssel vettük a hírt, hogy Pápa városának aranyos kedélyűnek ismert polgármestere, Tenzlinger József dr. kimerült és beteg állapotára való tekintettel a nyugdíjazási eljárás megindítását és addig is betegszabadságolását kérte. A képviselőtestület a szabadságot megadta és egyúttal a nyugdíjazási eljárást folyamatba tette. Az utód személyére nézve még nem történt állásfoglalás, de valószínű, hogy többen fognak pályázni a polgármesteri állásra.

— **Salgótarján ünnepe.** Salgótarján városá alakulásának tízéves évfordulóját január 27-én díszközgyűlés keretében ünnepelte meg. A díszközgyűlésen adták át a város polgármesterének, Förster Kálmánnak, a díszpolgári oklevelet. A díszközgyűlésen felszólalt Sztranyavszky Sándor, a város országgyűlési képviselője is. A jubiláló várost Baross József, Nógrád vármegye alispánja, Horváth Sándor balassagyarmati polgármester, Bodor Sándor alezredes, Zelenka Ottó járásbíró, Szántay István, a TESz kerületi elnöke, Timarszky Sándor ipartestületi elnök, Percze István, a munkásság képviselője üdvözölték. A díszközgyűlés határozati javaslatát Sente László kormánytanácsos terjesztette elő. Ezután a díszpolgári oklevelet átadták a polgármesternek, aki meghatva válaszolt. A jubileum napján a város munkanélküleit és szegényeit ruhával és élelemmel ajándékozta meg, saját alkalmazottainak pedig jutalmat adott.

¹⁾ Az előző közlésünk a múlt évi november hó 1-én megjelent számunkban található.

— **Indiai tanulmányút az ősmagyar művészet kutatására.** Medgyasszay István műegyetemi tanár, lapunk kitűnő munkatársa a magyar építőművészet műtörténeti alátámasztása és ellenőrzése céljából január 9-én Indiába utazott a magyar őshaza kultúrájának tanulmányozására. Már Körösi Csoma Sándor szerint is a magyar népnél a többezeréves ázsiai kultúrával való kapcsolata tekintetében sehol sem találni annyi kincset, mint Indiában. Medgyasszay István most minderről személyes kutatásai révén akar meggyőződni.

— **A debreceni mélyfűrés.** Az egész országot bejárta az a hír, hogy a debreceni mélyfűrés nagyszerű eredménnyel járt és ott gyógyerejű hóforrás tört ki. A híradás azonban ebben a formájában nem felel meg a valóságnak. A mélyfűrés ügye a tényeknek megfelelően a következőképpen áll. A mélyfűrészt Debrecen külsőségén, a sámsoni és acsádi út elágazási szögletében az államkormány indította meg még 1930-ban. A város 100.000 pengővel járult hozzá a fűrés költségeihez. A fűrés folyamata alatt többiben, különböző mélységeknél mutatkozott melegvíz gázbuborékokkal, mely miatt azonban a fűrés vezetősége nem állott meg, hanem értékeiből eredmény után kutatva, folytatta a fűrészt 1730 méterig. Sajnos, sem gázt, sem gyógyvizet nem talált. Ekkor a fűrészt abbahagyták és visszamentek a 970 méter mélységben levő rétegig, ahol fűrés közben a legbővebb és legértékesebbnek látszó melegvizet mutatkozott. Most ennek a rétegnek feltárásáról van szó. Január hó 20-án *Vásáry* István dr. polgármester a fűrés vezetőségének és szakértőknek bevonásával értekezletet hívott egybe, ahol a további teendőket beszélték meg. Faller Gusztáv főmérnök, a fűrés vezetője, tájékoztatta az értekezletet a feltárt melegvíz adatairól és sürgős intézkedést kért a továbbiakra nézve, mert a fűrésüzemelés most áll, pedig arra máshol szükség volna. Számos terv merült fel a víz értékesítését illetően, a polgármester azonban kijelentette, hogy a város a mai viszonyok mellett semmiféle kockázatos vállalatba nem mehet bele, légvárakat nem építhet, mert minden fillért meg kell nézni, mire fordít a város. Az ő véleménye szerint egyelőre másról nem lehet szó, mint arról, hogy a város meglévő uszodáját ezzel a melegvízzel táplálja. Azt azonban örömmel látná, ha a magántőke koncessziós alapon vállalkozása körébe vonná a mutatkozó melegforrást. Rimanóczy Béla gázgyári igazgató bemutatta a fűrés eredményére vonatkozó adatait. Szerinte a kút jelenleg naponként 331 köbméter 50 fok körüli melegvizet szolgáltat. Ezt a szolgáltatást 500 köbméterig lehetne fokozni. Egy tíz lóerős gázmotorral, melyhez a szükséges gázt maga a kút tudja szolgáltatni, 3-1 kilométer hosszú 100 milliméter vastag szigetelt csövön a vizet el lehet szállítani a nagyerdei fürdőhöz, úgyhogy a víz hőmérséklete a megérkezéskor 40 fokon alul nem menne. Az egész berendezés költsége 65.000 pengő volna. Így a víznek az uszodához vezetése előnyösnek látszik, mert az uszoda forgalmának nagymérvű emelkedésével a költséget amortizálni lehetne. Jelenleg tehát úgy áll a dolog, hogy a nyert melegvizet a város a nagyerdei uszoda fellendítésére és fejlesztésére fogja felhasználni. A vizet különben a vegyvizsgáló állomás most elemzi. Ha kitűnik a vizsgálatból, hogy a víz a szoboszlói vízhez hasonló gyógyhatású, akkor számítani lehet a magántőke bekapcsolódására is.

— **A cseh fürdővárosok is érzik a válságot.** Marienbad városi tanácsa nemrégiben gyűlésre hívta össze az összes érdekeltégeket, egyesületeket és testületeket. A gyűlés terjedelmes memorandumot dolgozott ki, amelynek alapján módot keresnek arra, hogy elhárítsák Marienbad városának és kereskedelmének gazdasági összeomlását. Az idei szezon szomorú tapasztalatai alapján Marienbad városa a kormánytól kér megfelelő intézkedéseket a fürdőváros jövőjének biztosítása érdekében. Hasonló mozgalom indult meg Karlsbadban és Franzensbadban is az 1932. évi szezon idegenforgalmának a biztosítására. Egyszóval nemcsak a magyar, hanem a cseh városok is csehül állanak.

— **Magyaróvár is emléket állít hőseinek.** Magyaróvár város még mindig tartozik hősi halottainak, a világháború áldozatainak azzal, hogy emléküket méltóképpen megőrkítse. A város most azután egy szerencsés fordulat következtében abba a helyzetbe került, hogy a zemlékmű hosszan húzódo tervét végre megvalósíthatja. Kaszás Kálmán helybeli kőfaragómester ugyanis felajánlotta elhunyt fiának, Kaszás Miklós szobrászművésznek azt a szoborművét kivitelre, amelyet Pesterzsébet szoborpályázatára készített. A kivitel segítségére sietett Szekeres Richárd gyárigazgató ajánlata, hogy három évre előre kifizeti a cél érdekében vadászberletének bérösszegét s így a város a meglévő, körülbelül 6500 pengő szoboralaphoz oly hozzájárulást nyer, amivel a mintegy 10.000 pengő költséget igénylő szobrot fel lehet állítani. A szoborminta nem nyerte meg a képviselőtestület osztatlan tetszését s a közgyűlés pályázat kiírása mellett határozott, de kétségtelen hogy a Kaszás-féle terv felajánlása nélkül nem került volna tárgyalásra a hősi szobor ügye. Most, hogy fedezetet sikerült biztosítani a nemes célra, a legnagyobb nehézség elhárult a szobormű megvalósításának útjából.

— **Könyv a kiskorúak különjogáról.** Szeiberling Rezső dr. veszprémi árvászéki elnök »Kiskorúak (gondnokoltak) különjoga a kapcsolatos jogszabályok keretében« c. szakmunkája kiadás előtt áll.

— **Debrecen a világ legnagyobb területű városa.** Abból az alkalomból, hogy Debrecen város közigazgatási bizottsága a legutóbbi ülésén foglalkozott *Vásáry* István polgármester nagyjelentőségű tervével a külsőségeknél a belterületre való visszahelyezésére vonatkozólag, az egyik helyi lap érdekes összehasonlítást közöl arról, hogy mily különbségek vannak a világ legnagyobb városainak és Debrecennek területi nagysága között. Nem kisebb tény derül ki ezeknek az adatoknak összehasonlításából, mint az, hogy Debrecen a világ legnagyobb területű városa. A nagy világvárosok közül Párizs tizenháromszor kisebb helyen fekszik, illetőleg ennyiszor kisebb földterülete van, mint Debrecennek, Londoné harmadannyi, Csikágóé feleannyi. Az érdekes adatok a következők:

	Terület hektár	Lakossága
Debrecen	94.000	117.000
Berlin	88.368	—
belsőterülete	27.000	—
Newyork	77.500	5.900.000
Csikágó	49.000	3.000.000
London	30.000	4.500.000
Budapest	19.000	1.000.000
belterülete	3.180	717.000
külterülete	15.480	243.000
Párizs	7.800	2.088.000

— **Debreceni átiratok Fejér megye közgyűlésén.** Fejér vármegye törvényhatósági bizottsága január 20-án tartott rendkívüli közgyűlésén egyhangú határozattal elvetette Békés vármegye átiratát a titkos választójog tárgyában, azzal az indoklással, hogy az nem időszerű. Debrecen város átiratát, amely az állás- és nyugdíjhalmazások tekintetében szólítja fel állásfoglalásra Fejér vármegye törvényhatóságát, a törvényhatóság magáévá tette és elhatározta, hogy Károlyi Gyula gróf miniszterelnöknek erre irányuló intenciót és ténykedéseit mindenben a legnagyobb megértéssel kíséri. Debrecen város átiratát Borah amerikai szenátor üdvözlése tekintetében a törvényhatósági bizottság szintén magáévá tette és csatlakozott az üdvözléshez. Békés vármegye átiratát a gyülekezési jog tilalmának felfüggesztése tárgyában a törvényhatósági bizottság elvetette, mert nem találta időszerűnek. Ugyancsak elvetette Debrecen város átiratát a kötött birtokok megosztásáról azzal, hogy az egyházi vagyonok kötöttségét jelenleg helyesnek találja.

— **Külföldiek is résztvesznek Kőszeg jubileumi ünnepségén.** Kőszeg város, mint már többször megemlékeztünk róla, ezúttal ünnepeli négyszázadik évfordulóját annak, hogy Jurisics Miklós, a községi vár védője, hősiessé ellenállt a törökök ostromának. Az évfordulót országos ünnepség keretében tartják meg és annak fővédnökségét nagybányai vitéz Harthy Miklós kormányzó elfogadta. Külütásba helyezték megjelenségüket az ünnepségen Károlyi Gyula gróf miniszterelnök és Gömbös Gyula honvédelmi miniszter is. Jambrits Lajos polgármester meghívta az ünnepségre azokat a külföldi városokat is, — így többek között Bécs, Zágráb városát és még tíz német várost, — amelyek az ostrom után segélyt kértek Kőszeg város talpraállításában. Az ünnepséggel egyidőben avatják fel a Hősök kapuját is, amelyre elhelyezik az 1532-iki ostrom alkalmával elesett négyszáztizennyolc katonának és a világháború kilencvenhét hősi halottjának emléktábláját. A város legutóbbi közgyűlésén elrendelte, hogy a város minden nevezetesebb házat emléktáblával jelöljék meg s hogy a város házában egész évben kint lobogjon a város színet jelző kék-sárga lobogó.

ADÓ- ÉS PÉNZÜGY

Rendelet a külföldi fizetési eszközök és követelések bejelentéséről. A Budapesti Közlöny múlt év december 31-iki száma közölte a külföldi fizetési eszközök bejelentéséről, valamint a kivitt vagyontárgyak ellenértéke beszolgáltatása biztosításáról szóló kormányrendeletet. A rendelet szerint az állandóan Magyarországon lakó természetes személyek és a Magyarországon székhellyel bíró jogi személyek kötelesek 1932 szeptember hó 15. napja után szerzett külföldi fizetési eszközeiket, külföldi pénzürtékekre szóló követeléseiket és értékpapírjaikat is bejelenteni, vagy a Magyar Nemzeti Bank rendelkezésére bocsátani. Az 1931. évi szeptember hó 15. napjától 1931. évi december hó 31-ig szerzett külföldi fizetési eszközök, külföldi pénzürtékekre szóló követelések és értékpapírok tekintetében legkésőbb 1932. évi január hó 15-ig, az 1931. évi december hó 31-ike után szerzett külföldi fizetési eszközök, külföldi pénzürtékekre szóló követelések, értékpapírok tekintetében pedig a szerződéstől számított nyolc nap alatt kell a bejelentést a Magyar Nemzeti Bank nyomtatványán a Magyar Nemzeti Bank főintézeténél benyújtani. Nem kell bejelenteni és rendelkezésre bocsátani a külföldi váltópénzt, a belföldiekkel szemben fennálló követeléseket, a magyar állam által kibocsátott államadóssági kötvényeket, a belföldi jogi személyek által kibocsátott részvényeket, zálogleveleket, kötvényeket és ezek szelvényeit.

Pestszenterzsébet a táblánál is megnyerte valorizációs perét. Pestszenterzsébeten tizennégy évvel ezelőtt a HÉV a Török Flóris-utcában meghosszabbította vonalát. A város jogelődje, a község kikötötte, hogy a villamostársaság nemcsak a sínparók között és azok mentén félméternyire, hanem az egész úttesten tartozik elvégezten a útburkolási munkát. Megállapodás szerint az úttest burkolásának költségeit, a pályatesttől félméteres csíkot beszámítva, a községnek kellett volna fedeznie. A munka elkészítésével a HÉV egy fővárosi útépítő céget bízott meg. A munka el is készült és a község át is vette a munkát a vele jogviszonyban levő részvénytársaságtól. A háborús időknek megfelelően szalma-retegre terített kavicsolt, hengerelt út volt ez, amely akkoriban 66.170 koronába került. Az útépítés költségeinek elszámolása — a háborús okok miatt és mert a munkálatokat végeztető villamostársasággal is volt elszámolni valója a községnek — elmaradt. Az útépítést végző vállalkozó aztán a valorizációs határidő utolsó napján 76.734 pengő valorizált tőke iránt a HÉV és a város ellen megindították a pert. Később a HÉV-vel szemben elálltak keresetükkel s csak a város ellen folytatták a pert. A budapesti törvényszék első fokon Balázs pestszenterzsébeti főügyész érvelését magáévá téve a vállalkozókat keresetükkel elutasította. Az érdekes ítélet indokolásában megállapítja a törvényszék, hogy el kellett utasítani keresetükkel a felperes vállalkozókat, mert köztük és a község között közvetlen jogviszony nem volt. Ezt az ítéletet a felperesek fellebbezése folytán a közelmúlt napokban tárgyalta a tábla és helybenhagyta az első bíróság ítéletét. Pestszenterzsébet így ingyen hozzájutott a háború alatt végzett útépítési munkához.

Az idegen pénzben megállapított illetékek átszámítása. A pénzügyminiszter rendeletet adott ki az idegen államok pénz-nemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és általános forgalmiadó megállapítása szempontjából pengő értékekre történő átszámításáról. Az örökösödési illeték kiszámításánál, amennyiben a kincstár joga erre az illetékre 1931. évi december havában nyílt meg, továbbá az 1932. évi január havában esedékes általános és fényűzési forgalmiadók megállapításánál az idegen államok pénzneveiben megállapított értékek az e rendeletben meghatározott kulcsok szerint számítandók át pengőértékre. Az örökösödési illetékek kivül más illetékek érték-alapjainak megállapításánál a külföldi pénznekem értékeül, ha azokat a budapesti vagy más belföldi tőzsdén jegyzik, az illetékkötelezettség keletkezése napján jegyzett árfolyamot kell venni. Olyan külföldi pénznekem értékelésére nézve, amelyeket belföldi tőzsdén nem jegyeznek, minden egyes esetben a pénzügyminiszterium döntését kell kikérni.

Debrecen városi közgyűlésének a költségvetésről szóló határozatának végrehajtásában. Debrecen város közgyűlése elhatározta, hogy a város elmaradt bevételeinek pótlása ügyében felír a kormányhoz és hasonló állás-foglalásra kéri a társtörvényhatóságokat. »Tekintettel arra, — mondja az átirat — hogy az önkormányzati háztartások egyensúlyának biztosítására a különböző törvényes intézkedésekkel átengedett adók bevételei a változott viszonyok következtében újabban jelentősen csökkentek, hasson oda a kormány, hogy az adók csökkentése folytán a városok háztartási bevételeiben előállott hiányért a városok más meglévő adónemekben átengedésével kárpótoltsanak. Kéri a felirat, hogy a városok a borfogyasztási adó szükséges csökkentése miatt elmaradó jövedelemért is kárpótlást kapjanak, hasonlóképpen továbbá a forgalmiadórészesedés csökkentése miatt is.

Wolff Károly a külföldi kamatszolgáltatások ellen. A budapesti keresztény községi párt vezére, Wolff Károly országgyűlési képviselő, az »Új Nemzedék« január 13-iki számába vezércikket írt, amelyben a leghatározottabban követeli, hogy pénzügyi politikánkat, nevezetesen a külföldi tartozások törlesztését rendeljük alá a nemzeti érdekeknek. Ebből a szempontból Wolff úgy látja, hogy nekünk nem elegendő a transzfermoratórium, mert ez nem jelent semmi előnyt, csak hátrányt, mert tőkét von ki a hazai forgalomból és elraktározza a Nemzeti Bank pincéjébe. Már pedig mi tökeszegény állam vagyunk, ha tehát belső tőkekontingensünk is állandóan kisebbedik a kamatok fizetése címén, katasztrófális helyzetbe hozzuk az egész termelést. Nem helyeslelheti éppen ezért a kamatok fizetését sem. Sürgős feltétel, hogy először is belső termelésünk érdekében a kamatláb haladéktalanul leszállítsassék. Másodsorban az államháztartás egyensúlyát azzal kell helyreállítani, hogy nem fizetjük a külföldi kölcsönök kamatát az eddigi mértékben. Az nem lehet, hogy mi harminc-harminc-három százalék kamatot fizessünk. Csak a legutóbb láttuk az illetékes amerikai bizottság statisztikájából, hogy Amerika bankárjai tíz millió kihelyezett dolláron öt millió dollár nyereséget inkasszáltak. Ez nem reális kereskedelem. Ez a nagytőke mohó profitvágyának teljesülése, de nem a világgazdaság termelésének előmozdítása. Mi nem fizethetünk harmjécharom százalékos kamatot. Sürgősen ki kell mondani — folytatja Wolff — a moratóriumot a kamattizetésre vonatkozóan. Nekünk belső tőkére is szükségünk van. Nem raktározhatjuk el tehát a tőkét. A külföldi hitelezőknek meg kell érteniük, hogy egy nemzetet megölhetnek a gazdasági háborúban, de ezzel elpusztítják a saját maguk tőkéjét is. Az egész helyzet szinte bizonyítéka annak,

hogy itt nemzeteket sorba rabszolgálaton kívánnak tartani gazdaságilag. Ez ellen Németország fellépett és bámulatra ragadtatta barátait úgy, mint ellenségeit. Ez egy nemzet kiáltása az élet jegyében és igenis, mi is kiáltunk az élet jogán. Helytelen pénzügyi politika útját követjük, ha mindenben engedünk és ha a jófiút játsszuk. Annál is inkább, mert egyáltalán nem látni ennek a jófiúságnak különleges eredményét. Mert azt csak nem nevezhetjük eredménynek, ha három-hat hónapra kamatláb-felemeléssel prolóngálják kölcsöneinket. Eredmény a hitelezők szempontjából is csak az lehet, hogy biztosítsák gazdasági termelésünket, biztosítsák a belső fogyasztást, ezzel csökkentésük a munkanélküliséget és így mentsek meg saját tőkéjüket. »Ezt nevezem én — fejezi be feltűnést keltő cikkét Wolff Károly — az élet útjának és ezen az úton akarunk haladni teljes elszánt-sággal, meggyőződésünk erejével.«

Az adóhivatalok útján hajtják be ezután a pénzbüntetéseket a késedelmes fizetőktől. A hivatalos lap nemrégiben megjelent száma közölte a pénzügyminiszter rendeletét az elköbzott pénzeknek, valamint az egyéb elköbzott tárgyaknak értékesítéséből befolyó összegek kezelésére vonatkozólag. Eddig ezek az összegek az ügyészség kezelésébe tartoztak, az új rendelet most a fenti értékeket az igazságügyminisztérium, illetve apénzügyminisztérium intézkedésébe utalja át. Ugyancsak ez a legutóbb megjelent pénzügyminiszteri rendelet intézkedik a büntetéspénzek befizetése tárgyában is és az eddigi gyakorlatot teljesen megváltoztatja. A büntetéspénzre ítélték a büntető pénzeket eddig az ügyészség pénztárába tartoztak befizetni. Az új rendelkezés értelmében a postatakarékpénztár bevonásával, postatakarékpénztári csekk-lapok segítségével a büntetéspénzeket az igazságügyminisztérium számlájára kell befizetni, amely azokat a »Büntetéspénzek bevételei« tétel alatt tartja nyilván. Új rendelkezést tartalmaz a késedelmes vagy egyáltalán nem fizető pénzbüntetésre ítéltékek szemben is a pénzügyminisztériumi intézkedés. Eddig, ha valaki nem fizette, vagy nem tudta megfizetni a reá kirótt pénzbüntetést, úgy felszólítást kapott az ügyészségtől, hogy a reá kirótt pénzbüntetésnek megfelelő szabadságvesztés kitöltésére jelentkezék. Ezentúl az ügyészség, illetve a pénzügyminisztérium az adóhivatalok bevonásával gondoskodik a pénzbüntetésnek kellő módon és időben való behajtásáról.

Nagykőrös takarékosági programja. A város január 9-én tartott rendkívüli közgyűlésén Dezső Kázmér polgármester előadta, hogy miután a rendkívüli nehéz viszonyok közepette a bevételek további csökkenésére lehet számítani, a takarékosági bizottsággal karöltve új programot dolgozott ki, hogy a város háztartásának vitelét az 1932. évi költségvetés keretei között lehetőleg pótköltségvetés nélkül biztosítsa. Tekintettel arra, hogy mintegy 20 százalékos bevételi visszamaradással kell számolni, a kiadási tételek 70 százalékát zárolja, ami azt jelenti, hogy a fizetvéseket, a szerződéseken alapuló kötelezettségek, a közegészségügyi és szegényügyi kiadások kivételével, csak a legnélkülözhetetlenebb és legszükségesebb esetekben fizet a város. Emellett a város háztartásán minden téren a legmesszebbmenő takarékoságot léptetik életbe. A hivatali szobákban, ahol asztali lámpa van, a nemvezeteten csak egy villanygőt hagynak meg, a takarítást teljesen a szolgálókra bízzák, megkeresik a tarthatóságokat, hogy kiadmányaikat ne a város útján, hanem postai úton kézbesítsék, hogy a kézbesítők száma csökkenthető legyen, a város hat fogatából egyet megszüntetnek, a lovak abrakját csökkentik, takarékoskodást léptetnek életbe továbbá a fűtésnél, minek folytán a város idei kvótájára levágását már el is adta. Egyszerűsíteni igyekeznek azután a közigazgatást, hogy esetleg a szolgálók, kézbesítők, díjnokok és kisegítők száma is csökkenthető legyen, úgyszintén a mindenkor bevételével arányban, 70 százalékig apasztják a városi munkáknál foglalkoztatott alkalmi napszámok számát. Egyidejűleg igyekeznek a polgármester a bevételeket emelni, főként Pótharaszti pusztá gazdaságosabb kihasználása, a városba jövő idegen járművek után szedendő kövezetvám-szedési jog megszerzése, a villanytelep jövedelmezőségének fokozása s a trágyagyűjtőtelepek létesítése útján. A helyzet javítása céljából továbbá szorgalmazza a kormányfórumoktól a borfogyasztási-adókérdés rendezését, a rendőrségi hozzájárulás és más állami terhek csökkentését s a Nagykovácsok, mint agrár-városnak kevés bevételt jelentő kereseti adó és forgalmi adórészesedés helyett más jövedelemforrás átengedését. (A rossz nyelvek azt beszélnek, hogy maholnap a polgármester azt is elrendeli, hogy az előadók az »i« betűre pontot ne tegyenek s ezáltal a tintában is nagyobb megtakarítást érhetnek el.)

Csongrád megyében lankak a legjobb adófizetők. A pénzügyigazgatóság jelentése szerint Csongrád megyében az 1931. évre kivetett adók 94 százaléka befolyt, ami az országban a legjobb adófizetési eredmény. A pénzügyigazgató ezért írásbeli köszönetét nyilvánította Szentés és Csongrád megyei városoknak és a községeknek.

Sopron leszállítja a városi lakásbéreket. A város legutóbbi közgyűlése felhatalmazást adott a polgármesternek, hogy a pénzügyi bizottság meghallgatása után a városi épületek után szedett bolt- és lakásbéreket 1932. évi május 1-től a szükséghez mérten leszállítsa.

Újpest tiszta vagyona 19 millió pengő. A belügyminisztérium részére készített kimutatás érdekes képet nyújt Újpest anyagi helyzetéről. A kimutatásból mindenekelőtt kitűnik, hogy a városi nyugdíjasok száma 105 személy, akiknek a nyugdíja évi 204.413 P megterhelést jelent a városnak. Az újpesti kölcsönök két tétel alatt szerepelnek: vállalkozói hitelek 1,611.440 P és hosszú lejáratú kölcsönök 3,353.844 pengő. Eszerint tehát Újpest összes kölcsönei 4,965.284 P-t tesznek ki. Újpest kedvező vagyoni helyzetét legkétségtelenebbül igazolják a kimutatás következő adatai: A város jövedelmező vagyona 10,483.671 P, nem jövedelmező vagyona pedig 13,972.182 P. Újpest vagyonának teljes összege tehát 24,455.853 P, amellyel szemben az összes teher csupán 5,085.987 P. Az így mutatkozó 19,369.875 P tiszta vagyon feltétlenül bizonyítja annak, hogy Újpest vagyoni helyzete a mai nehéz gazdasági viszonyok között is elég kedvező és a város gazdálkodása biztos alapokon nyugszik.

Rendelet az aranyban vagy aranyértékben kikötött fizetésekről. A Budapesti Közlöny január 24-iki száma rendeletet közölt az aranyban teljesítendő fizetésekről. A rendelet szerint minden olyan pénztartozást, amelyet valósággal aranyban, vagy aranyértékben kell fizetni, az adós a rendelet hatályának tartama alatt a pengőérték törvényes fizetési eszközeivel teljesíthet. Az átszámításnál 0.26315789 gram finom aranyat kell egy arany-pengővel egyenlőnek venni. A hitelezőnek jogában áll, hogy az adós által a pengőérték törvényes fizetési eszközeiben felajánlott fizetésnek a rendelet hatályának tartamára való elhalasztását kívánja. Ez esetben a hitelező a rendelet hatályának megszűntéig fizetést nem követelhet. A halasztás idejére a kikötött, ilyenek hiányában pedig a törvényes kamat számítható fel; kamat- és osztalékkövetelés után azonban kamat nem jár. A rendelet a hatályba lépése előtt keletkezett, valamint az ezután keletkező jogcímen alapuló tartozásokra egyaránt kiterjed.

Debrecen pótdíját 57%-ra emelték fel. A belügyminisztériumban Teleszky János elnökletével tartott miniszterközi értekezlet átvizsgálta Debrecen város költségvetését, az ellen észrevételt nem tett s azon csupán egyetlen lényeges módosítást végzett. Visszaállította ugyanis a költségvetés szükségleti oldalára a rendőrségi hozzájárulás címén tavaly szerepelt 250.000 pengő kiadást, ami a kiadási tételek tetemes emelkedését jelentette. Ennek megfelelően helyesbítette a pótdadó kivétési adóalapot is és ezzel a pótdadó a tavalyi nívóra emelkedett, vagyis az 1932. évi pótdadó pótdadó is 57% lesz. A költségvetéshez ezután a jóváhagyást szóbelileg meg is adták.

Kispest módosította a mozgószínházak vigalmi adóját. Kispest város képviselőtestülete a város vigalmi adó szabályrendeletének módosításával a hangosfilmelőadást tartó mozgókép vigalmi adóját 6%-ban, a másodhetes néma mozgóképet 3%-ban állapította meg.

KÖZÉPÍTKEZÉS

Acélburkolatot építenek Prágában. Prága város engedélyt adott egy nagy hídépítési vállalatnak arra, hogy a város egyik nagyforgalmú részén próbaképpen acélburkolatot építsen. A próba-burkolat építésére a város egyik legforgalmasabb utcáját, a Massaryk pályaudvar előtti területet jelölték ki, ahol kb. 1000 m² területen fogják a próba-burkolatot lefektetni. A burkolat beton-alapzatra készül és acélpáncéllemezekből áll.

Építkezések Pécsen. Károlyi Emil építész és négy társa a közelmúlt napokban, mint legutóbb meg is írtuk, beadványt intézett Pécs város polgármesteréhez, melyben opciót kértek az Ispitaalában lévő 5 telekre olyformában, hogy azokat két év alatt egyenként legalább egyemeletes házzal be fogják építeni. Tekintettel a nagy munkanélküliségre, a polgármester a tervet elfogadta és a kérvényezőkkal közölte, hogyha csak 2 telket építenek be, négyzetméterenként 30 P, ha pedig mind az 5 telket beépítik, úgy négyzetméterenként 25 pengőért engedi át és az egész területre egy évi opciót ad. Az ajánlattevők már terveiket be is nyújtották a városi mérnöki hivatalba, mely szerint az egyik telken meg fog indulni hamarosan az építkezés, mely egyemeletes ház lesz hat lakással. A telkek vízvezetékekkel, csatornázással és villanyvilágítással is el vannak látva. Itt említjük meg, hogy Pécs város törvényhatósága elhatározta, hogy a közbiztonságát kibővíti, melynek költsége 33.800 pengőt tesz ki. Ezt az összeget a hősi emlékmű alapjából kívánja a város fedezni, amit a belügyminisztérium is jóváhagyott azzal a kikötéssel, hogy a hősi emlékmű-alapból elvett összeg 3 év alatt visszafizetendő, még pedig oly módon, hogy mindhárom évben a költségvetésbe be kell állítani.

Nagykőrös részese a megyei közmunkákban. A nyár folyamán Nagykőrösön megjelent egy alkalommal Erdélyi Lóránt pestmegyei alispán, aki Nagykőrös város útépítési óhajaival kapcsolatban azt a kijelentést tette, hogy a vármegye ismeri Nagykőrös érdekeit és azokat igyekszik is előmozdítani. Az alispáni ígéret most tettekben is megnyilvánult. Az alispán ugyanis Pest megye területén a napokban 80.000 pengő értékű útépítést és földmunkát rendelt el a munkanélküliség enyhítésére s a kijelölt

munkaprogramban Nagykőrösnek két útja is szerepel. Az Alpári-út négykilométeres részének kiépítésére 12.200 pengőt s a Pesti-út építésének 4200 m hosszúságban leendő továbbfolytatására ugyancsak 12.200 pengőt engedélyezett az alispán.

Sopron közgyűlése 100.000 pengőt szavazott meg inségmunkákra. Sopron város kisgyűlése Thurner Mihály dr. polgármester elnöklésével tartott ülésén hozzászólás nélkül szavazta meg azokat a munkatervet, melyek az inségmunka keretében végeztetnek el s melyeknek értéke összesen mintegy 100.000 pengőt tesz ki. A munkák között szerepel több csatorna építése, úthelyreállítás, járdák földmunkálatai. A kisgyűlés elhatározta, hogy az építendő női gazdasági iskola céljaira I. kat. holdnyi ingyen telket, homokot és építőkövet ad.

Épül a kispesti főgyűjtőcsatorna. Pest vármegye kisgyűlése jóváhagyta Kispeszt város képviselőtestületének a Pesterzsébet—kispesti főgyűjtőcsatorna folytatólagos kiépítésének vállalatbada-adását kimondó határozatát. Az 542.000 pengő végösszegű munkát Skutezky és Boray vállalkozó mérnökök végzik. A kiépítésre kerülő szakasz két kilométer hosszúságban a pesterzsébeti Török Flóris-utcától a kispesti Mária-utcáig terjed. A további költségeket részben költségvetésileg évenként előirányzott fedezet, részben vállalati hitel biztosítja. A teljes hálózatot a rendes háztartás, valamint a csatorna alapdíjak és illetékek előirányzatának terhére fokozatosan fogják kiépíteni.*

KÖZALKALMAZOTTAK

Negyvenkét esztendő közszolgálatban. Hosszú és érdemes közszolgálat után vonult nyugalmába Makkay István, Kispeszt város legidősebb aljegyzője. A város képviselőtestülete meleg elismeréssel emlékezett meg Makkay István értékes közszolgálati munkásságáról, amelyet negyvenkét esztendőn keresztül mindig kiváló szorgalommal és hozzáértéssel látott el.

Mentesítés a gyakorlati vizsga alól. Kecskemét város fogalmazói tisztviselői kara mozgalmat indított a közigazgatási gyakorlati vizsga kérdésében. Méltányosságot kérnek, hogy a hosszú szolgálatú fogalmazókat, akik a törvény előtt már állásban voltak mentesítsék a vizsga alól. Ez irányban beadvánnyal fordulnak a polgármesterhez és kérik közbenjárását. Itt említjük meg, hogy a FAN SZ, a fővárosi alkalmazottak szövetsége is már állást foglalt a kérdésben s azt kéri, hogy méltányosságot gyakoroljanak azokkal szemben, akik a nehéz körülmények miatt önhibájukon kívül nem tudtak előbbre haladni. Nem hisszük, hogy célt érjenek, mert hiszen a törvény egész világosan rendelkezik arról, hogy kik kötelesek a közigazgatási vizsga alól mentesülni.

Újbánya utolsó magyar rendőrkapitányának halála. Részvétel értesülünk Baumann Viktor volt egykori újbányai rendőrkapitány tragikus haláláról. Baumann Viktor, aki legutóbb magyar királyi rendőrtanácsos volt, Budapestről Balassagyarmatra utazott unokahuga esküvőjére s ott az új rokonság ismerkedés estélyén mondott pohárköszöntője közben érte váratlanul a halál. Halálhíre ismerősei körében élénk részvétet keltett, mert rokonszenves egyénisége közszeretnek örvendett. Halálával Újbánya utolsó magyar rendőrkapitánya szállt sirba. Baumann Viktor a világháborút nem az újbányai rendőrkapitányság hivatali asztala mellett töltötte, hanem mint főhadnagy a harctéren küzdött, majd 1917-ben fogságba került, ahol éveket töltött.

Javaslat a tisztviselők természetbeni fizetésére. Terjedelmes iratot kapott a közelmúlt napokban Kecskemét város Veszprémből. Malcomes Albert báró küldte meg szanalási tervezetét, amely a városok súlyos pénzügyi helyzetének átmeneti intézkedésül azt javasolja, hogy a városok a haszonbéréket fogadják el természetben és a tisztviselők fizetésének egy részét is természetben utalják ki. A fura ötlet felvetője azt állítja, hogy ezzel az átmeneti intézkedéssel a válságos pénzügyi helyzetben lélegzethez jutnának a városok. A terv gyakorlati megvalósulása persze nem sikerülhet, mert hiszen a tisztviselőnek is természetben kellene akkor kielégítenie beszerzési forrásait, ez pedig már nehezen menne.

A jegyzőgyakornokok egy része ezentúl nem kap fizetést. A belügyminiszter újból megállapította a községi jegyzői irodákban működő gyakornokok létszámát. A gyakornokok száma egy-egy vármegye területén nem lehet több, mint a rendszeresített jegyzői és segédjegyzői állások nyolc százaléka. A községeknél állandó gyakornoki állásokat rendszeresíteni nem szabad. Ideiglenes gyakornokoknak csak azt lehet felvenni, aki a községi közigazgatási tanfolyamra készül s legalább középiskolai érettségi vizsgát tett. Az egyetemet vagy jogakadémiát végzett ifjakat azonban a főszolgabíró engedélyével létszámon felül lehet alkalmazni. A községi gyakornokok sennyniféle díjazásra igényt nem tarthatnak. Azok a községek azonban, amelyeknek az anyagi helyzete olyan rendezett, hogy a pótdadó megállapításánál állami segélyben nem részesülnek, a gyakornok részére legfeljebb havi 50 pengő illetményt állapíthatnak meg. Mivel a községi háztartások nagy része ma nem igen rendezett, a jegyzőgyakornokok ingyen fognak dolgozni a községi irodákban.

Enyhítették a mohácsi tisztviselők fegyelmi büntetését. A Kolosváry-féle sikkasztási ügygel kapcsolatosan, mint ismeretes, Mohács város több tisztviselője ellen fegyelmi eljárás indult. Közülük Bánovits Sándor pénztárost és Verebi József ellenőrt első fokon »végelemben alá vonásra«, Bánovits Mária számtisztet pedig kétszáz pengő pénzbüntetésre ítélte a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányja. A belügyminisztériumban a legfőbb fegyelmi bíróság a minap foglalkozott az ítélettel, amelyet hatályon kívül helyezett és Bánovits Sándort nyolcszáz pengő, Verebi Józsefet hatszáz pengő rendbírósággal, Bánovits Máriaét pedig rosszalással sújtotta. A felfüggesztett tisztviselőket állásukba visszahelyezte.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Sopron az ország legegészségesebb városa. Érdekes kimutatást készített Schönberger Gusztáv dr. tiszti főorvos Sopron utolsó harminc esztendőjének haláladatairól. A halandóság az utolsó harminc esztendő alatt, olyan örvendetes módon lecsökkent, hogy ma Sopront az ország legegészségesebb városának lehet nevezni, amely a legkultúraltabb német városokkal is felveszi a versenyt e téren. A halálzási arányszám közel felére csökkent. A tuberkulózis-halálzás például 19%-ról 7-6%-ra esett vissza. Rendkívül visszaesett a gyermekhalandóság is, különösen kevés a halálos fertőző megbetegedés. 1908-ban 103, 1911-ben 203 egy éven aluli gyermek halt meg, ezzel szemben 1930-ban 46, 1931-ben 52 halt meg. Az öt éven aluli gyermekhalandóság így változott: 1902-ben meghalt 336, 1904-ben 316, 1930-ban 99, 1931-ben 66. A hatvan éven felülieknél, ahol a természetes halálzások ideje kezdődik, a halálzási szám így alakult: 696 halálzás közül 1904-ben 187 volt hatvan éven felüli, most 1931-ben pedig 474 halálzásból 213.

Bonyodalmak a debreceni krematórium körül. A debreceni új köztemetőben nemrégiben befejezték a halotthamvasztó kemence építését. A belügyminiszter annak idején csak a kemence felépítésére adott engedélyt, de nem engedte meg annak használatbavételét. Debrecen város tanácsa a mai napig sem tudja, vajon szabad-e a hamvasztást megkezdenie. A tanács most sürgős felterjesztést intézett a belügyminisztériumhoz és kéri, hogy a kemence üzembehelyezésére és a halotthamvasztásra is adja meg az engedélyt. A belügyminiszter Debrecen város kérelmét véleményezés céljából egyelőre átküldte a kultuszminisztériumhoz.

Kecskemét leszállította az ápolási díjakat. A városi kórház a nehéz viszonyokra való tekintettel leszállította a fizetőbetegek ápolási díját. A helyben betegek a közös termekben az eddigi 4.80 pengő helyett 4.20, a vidékiek 6 pengő helyett 5 pengő ápolási díjat fizetnek. Hasonló arányú leszállítás történt a különszobák ápolási díjánál is.

Az orvosi díjak megállapítása Cegléden. A városi közgyűlés a halottvizsgálati díjat két pengőre szállította le, most azonban a vármegyei kisgyűlés visszaállította négy pengőre, amennyi eredetileg volt. Ugyancsak visszaállította a megye a városi hatósági orvosok díját szürummal való oltás esetén öt pengőre. A városi orvosok látogatási és rendelési díját azonban meghagyta aszerint a mérséklés szerint, ahogyan a közgyűlés megállapította.

Bizonytalanságok a magyaróvári kórház körül. Győr és Moson egyesített vármegyének Magyaróváratt korszerűen álló kórháza van, a Karolina-kórház. A kórházat néhány esztendővel ezelőtt bővítették ki külön épülettel, a tüdőbeteg gondozóval. Erre az újabb építésre két okból is szükség volt. Egyrészt a régi épület már nem mutatkozott elégségesnek a vármegye minden részéből jelentkező betegek elhelyezésére, másrészt meg különösen a tüdőbetegségek ellen kellett megszervezni sürgősen a védekezést, mert az egyesített vármegye mosonmegyei részén a statisztika szerint igen nagymértékben pusztít a tüdővész. A kórház azonban még a kibővítés után is állandóan túlszűfolt és sok beteget el kell utasítani, mert nincs hely a számukra. Ez a zsúfoltság már régebbi idők óta fennáll. Most hozzájárult mindezekhez még az a körülmény, hogy a győri kórházban az ágyak számát lényegesen redukálni kellett, mert a népjóléti kormány takarékosági intézkedése ezt elkerülhetetlenné tette. Természetes az, hogy miután a győri kórházat Győr város tartja fenn s annak terheit a győri lakosság viseli, elsősorban a győri betegeket veszik fel és a vidékieket hely hiányában elutasítják, illetőleg csak másodsorban helyezik el. A győri kórházredukció következményeit tehát elsősorban a vidéki betegek érzik meg. Ilyen körülmények között érthető nyugtalanságot keltenek azok a hírek, amelyek úgy szólnak, hogy a magyaróvári kórház ágyainak a számát a közel jövőben csökkentik, mert a népjóléti miniszter a kórház ellátmányának redukálását tervezi. Más hírek szerint a fertőzőosztályt teljesen megszüntetik. A magyaróvári kórház sorsáról szóló aggasztó híreket a közigazgatási bizottság ülésén is szóváltették már. Az alispán azt válaszolta, hogy ezidőszerint remény van arra, hogy a kórház ki tudja elégíteni a jövőben is a legfontosabb szükségletet.

A kispesti tüdőgondozó fejlesztése. Kispeszt város Röntgen-készülékét vásárolt a városi tüdőgondozó intézet részére. A röntgenvizsgálatok bevezetése nagy lépéssel segíti elő az évről-évre fejlődő intézet működésének sikerét.

KÖZLEKEDÉS

Németországban megszámozzák az állami utakat. A német belügyminisztérium rendeletet adott ki, hogy a távolsági forgalomban számba jövő országutakat meg kell számozni s a jövőben ezeket az utakat nem mint eddig, végpontjaik városnévvel jelzik, hanem egyszerűen az utak számával. Ezt a számozást már jórészt elvégezték és eddig 138 utat neveztek el a számsor egyes számaival. A számozás a műszaki és forgalmi rendőrségi intézet javaslata szerint úgy történt, hogy az illető utakon — a kilométeres jelzés analógiájára — oszlopokat állítanak fel, melyeken hatalmas számok jelzik az illető út »névét«. A miniszteri rendelet szerint 1932 április 1-ig végre kell hajtani és teljesen be kell fejezni a számozást. E határidő után a hivatalos életben már nem a Berlin—hamburgi országútról fognak beszélni, hanem egyszerűen a 6-os vagy a 114-es országútról lesz szó.

Oroszországban útiügyi kiállítást rendeznek. A német szakörök nemrég hivatalos értesítést kaptak a leningrádi kereskedelmi kamarától, mely szerint Oroszországban a közeljövőben nagy útiügyi kiállítást fognak rendezni. A tervek szerint májusban nyitják meg Moszkvában az útiügyi kiállítást s annak időtartamát két hónapra tervezik. A német ipari körökben vérmes reményeket táplálnak e kiállítás iránt, mert azt remélik, hogy a kiállítás eredményéhez képest az orosz szovjet nagyarányú bevásárlásokat fog végezni útiügyi és útkarbantartási gépekben.

Csökkentették a vágott baromfi szállítási tarifáját. A MÁV igazgatósága közölte, hogy a budapesti pályaudvarokra szállítandó vágott baromfi anyagot díjkezdményben részesíti. A szállítás tekintetében még egy újítás van, amely a szállító közönség kényelmét szolgálja. Ezentúl a vágott baromfi elszállítására nem kell fuvarlevelet használni, hanem egyszerű szállítólevéllel adható fel az áru a személypénztárnál s a szállítólevelet is a vasút állítja ki. A feladó vevényt kap a szállítás elismerésére. A szállítandó anyag a személypénztárnál a nap bármely szakában és idejében feladható, amikor a pénztárban szolgálatot tartanak.

Csornán olcsóbb lett az autó. A csornai berautósok a szolgabírónál tartott értekezleten elhatározták, hogy a község belső területén az állomásról községbe, vagy vissza, az eddigi személyenkénti 80 filléres fuvardíjat 50 fillérré szállítják le.

Veszélyben van a budapest—szegedi nemzetközi útiépítés. Az eddigi program szerint az idén valószínűen ki fog épülni teljesen a Budapest—Soroksár—Lajosmizse—Kecskemét—Kiskunfélegyháza—szegedi útszakasz, mint az európai kontinentális nagy terményszállító útnak nálunk még ki nem épített része. Erre a mintegy öt és félmillió pengős munkára már az építkezési szerződéseket is megkötötték. Meglepető újabb hírek azonban úgy szólnak, hogy a pénzügyminisztériumban erősen dolgoznak azon, hogy még ez a munka is töröltessék. A kereskedelemügyi minisztérium azonban teljes erejével azon van, hogy ehhez az útszakaszhoz egy-két hónap múlva hozzáfogjon, már csak azért is, mert elhagyás esetén a megkötött szerződések birtokában a vállalkozók igen nagyösszegű kártérítési perекet indíthatnának és nyernének meg a kincstárral szemben. Ma még nem tudni, hogy melyik minisztérium állásfoglalása fog érvényesülni.

A közhivatalok jótékony célra szedhetnek telefondíjat. A kereskedelmi miniszter rendeletben megengedte, hogy a közhivatalok és közhivatalok a jövőben hivatalukon kívüli személyek által folytatott telefonbeszélgetések után 20 fillért szedhessenek és az ily módon összegyűlt pénzt tetszés szerinti jótékony célra fordíthatják.

KÖZGAZDASÁG

A székesfehérvári gazdák áttérnek a gyümölcsstermelésre. Székesfehérvár gazdaközönsége a meddő borszőlőstermelés helyett át akar térni a gyümölcsstermelésre, ennek módjában és arányaiban Kecskemétet vévén például. Mintegy 2000 holdon szándékoznak szőlő helyett egységes sárgabarackot és őszibarackot termesztetni. A gazdák elhatározták, hogy a város szőlővesszőtelepén 12 hold fűskolát és 8 hold mintagyümölcsöt létesítenek.

Nincs még döntés a nemzetközi csókartel sorsáról. Az utóbbi napokban Hágában értekezletre gyűltek össze az európai, amerikai és kanadai csógyárak képviselői, hogy a nemzetközi csókartel érvényességét meghosszabbítsák. A hágai nemzetközi megbeszélés azonban nem végződött végleges eredménnyel, mert a nemzetközi egyezmény tagjai meg akarják várni a külpolitikai helyzet újabb fejleményeit. A tárgyalásokat vagy február végén, vagy március elején tovább folytatják. A törekvés mindenesetre az, hogy a nemzetközi csókartel provizórikus egyezmény helyett végleges megállapodásra jusson. A nemzetközi csókartelben a magyar gyárak is helyet foglalnak. Így elsősorban a Siemens Művek, a MÁV Gépgyár és a hengerelt csöveket előállító Weiss Manfréd Művek. Így a magyar piacot, főként városainkat, is közvetlenül érdeklí, hogy mit határoznak a februárban, illetve márciusban folytatódó tárgyalásokon.

Nagy állami megrendelést kapott a Ganz és a győri vagon-gyár. Az államvasutak igazgatósága a Ganz gyárnál és a győri vagongyárnál 4.700.000 pengő értékben vasúti kocsikat rendelt és pedig két- és háromtengelyű motorkocsikat, modern nyersolaj-motorokkal, motorkocsikhoz tartozó mellékkocsikat, végül hűtő- és gyümölcszállító teherkocsikat. A motorkocsik a helyi érdekű vonalakon a forgalom megjavítására szolgálnak, a teherkocsik pedig a mezőgazdasági kivitel lehetőségeinek előmozdítását célozzák, nevezetesen a gyümölcszállító kocsik a friss főzelék, zöldség és gyümölcs exportját, a hűtőkocsik pedig a friss hús, szalonna és tejtermékek exportjának fokozását teszik lehetővé. A rendelések foganatosítása már meg is kezdődött. A munka húszfajta belföldi iparágat foglalkoztat.

Munkáselbocsátások a kecskeméti gyárakban. A gazdasági válság tovább folytatja pusztítását Kecskemét életében is. Újév óta a város egyik legnagyobb exportcégje, a Benedek-cég elbocsátott 350 munkást s rövidesen a még dolgozó 200 munkás elbocsátására is sor kerülhet. Az a cég, amely először vitt magyar pálykát az angol királyi asztalára és amelynek országosan elismert külföldi beszervezettsége van, ma nem tud az exporttal boldogulni. Az Első Kecskeméti Konzervgyár, amely az idejére nem kapta meg a honvédelmi minisztériumtól a húskonzerv-rendelést, szintén nem tudja a munkásait foglalkoztatni s nyolcvanöt elbocsátott. A vasgyárnak 170 munkása, a gyufagyárnak 100 munkása maradt.

A Hortobágy öntözése. A Hortobágy öntözési tervének végrehajtásával kapcsolatban tavasszal a víztárolást már meg is kezdik. Körülbelül 12-14 ezer holdat akarnak elárasztani, melynek következtében májusban, júniusban indulna meg az elárasztott területen a fűképződés.

Alaptőkecsökkentés. A Magyar Kerámiai Gyár R.-T. 8000 db, egyenként 20 P névértékű bemutatóra szóló társulati részvény visszaszerzése és megsemmisítése útján 640.000 pengőről 480.000 pengőre csökkenti alaptőkéjét.

Borárusítás a ceglédi nyílt piacon. Szenzációs híradás jelentette a minap Ceglédre, hogy ott a szőlősgazdák a piacon mérik a bort. A magyar borpiac szomorú és egyedülálló szenzációja ez, vagy legalább is mi még nem hallottunk a ceglédihez hasonló esetről, hogy jómódú szőlősgazdák a város főterén hetipiacok alkalmával majálisi csaplórosok módjára bort mérjenek. A tényállás ez: Cegléd város képviselőtestülete legutóbbi közgyűlésén megengedte, hogy a szőlőtermelők ezentúl a fogyasztási adótörvények keretein belül a sajáttermésű boraikat a nyílt piacon is árusíthassák. A sajáttermésű bor piaci árusítása után egyelőre még helyepézt sem szed Cegléd városa. Cegléd képviselőtestülete ennek ez a határozata mindenestre úttörő s a helyzet, mely ennek nyomában elől páratlan lesz a mai gazdasági életben.

KÖZIGAZGATÁS

Újabb terv Pestmegye kettéosztására. A közigazgatás gyorsabb, könnyebbé és olcsóbbá tételének tervein dolgozó Magyar Zoltán dr. racionáló kormánybiztos, hír szerint, indítványozni fogja az illetékes kormánytényezőknél Pest vármegye kettéosztását. A terv szerint a megye déli részét Bács-Bodrog vármegyéhez csatolnák s az új vármegye neve Kiskunhalas székhellyel Solt-Kiskun-Bács-Bodrog vármegye lenne. Megjegyezzük, hogy Pestvármegye közgyűlése és több érdekelt város is már hevesen tiltakozott a kettéosztás terve ellen.

Trak Géza lett az egri jegyzői vizsgabizottság helyettes elnöke. A belügyminiszter az egri községi közigazgatási tanfolyamon az 1931/32. évre a legutóbb kinevezett vizsgabizottságba Trak Gézát, Eger megyei város polgármesterét a vizsgabizottság helyettes elnökévé nevezte ki.

A miniszterelnök a közigazgatás racionalizálásáról. Károlyi Gyula gróf miniszterelnök az egységespárt január 13-iki értekezletén hosszabb beszédben ismertette a politikai helyzetet és a kormány legközelebbi terveit. Eszerint a kormány a következő törvényjavaslatokkal kívánja a törvényhozást foglalkoztatni: az ipartestületek reformja, az uzsortörvény, az összeférhetlenségi törvény, a hitelsértési javaslat, a többszöri fizetések megszüntetéséről szóló törvény, a részvényjog reformja, a nyugdíj-javaslat. Munkában van az általános államigazgatás szervezeti változtatásának kérdése is. A kormány tervbevette egyes intézmények leépítését, vagy működésének ideiglenes felfüggesztését. Az állami üzemeknek és a közüzemeknek átvizsgálása az egész vonalon a legsürgősebben megtörténik, ezeknél is részben leépítést, részben megszüntetést javasol majd a kormány. Felfogása az, hogy az állami üzemeknek és közüzemeknek csak akkor van létjogosultságuk, ha pótolhatatlan közszükségletként működnek, általában a magánvállalkozást tartja egyedül egészségesnek a gazdasági életben, a helyzetet azonban máról-holnapra teljesen megváltoztatni nem lehet, nem is volna helyes. A racionalizálás,

az üzemredukció és az intézmények megszüntetése úgy a szellemi, mint a testi munka terén csak fokozná a munkanélküliséget és új bajokat és költségeket okozna. Éppen ezért — hangsúlyozta a miniszterelnök — ebben a kérdésben a legnagyobb körültekintéssel és óvatossággal kell eljárni.

A 18 évesek bejelentési kötelezettsége. Egy legutóbb kiadott belügyminiszteri rendelet értelmében minden magyar állampolgár, ki 1932. évben betölti a 18-ik életévét és 19-ik életévébe lép, ezt a körülményt január hó 31-ig bejelenteni köteles a rendőrségnél, községekben pedig a községi előjáróságoknál. Aki a bejelentést elmulasztja, kihágást követ el és szigorú büntetésnek teszi ki magát.

Törvényjavaslat a rendőrség fegyverhasználati jogának kiterjesztéséről. A jelenleg érvényben levő törvény tudvalevően csak igen korlátozott mértékben engedélyezi a rendőrség fegyverhasználatát. Az őrszemek ellen intézett sorozatos támadások, különösen a legutóbbi angyalföldi rendőrgyilkosság, arra indították Keresztes-Fischer Ferenc belügyminisztert, hogy új törvényről tegyen javaslatot a törvényhozásnak. A már benyújtott javaslat kimondja, hogy a rendőrségnek fegyverviselésre jogosult tagja, vagy közege hivatásának jogszerű teljesítése közben fegyvert használni jogosult: támadásnak, vagy támadás közvetlen veszélyének elhárítása végett; életet, testi épséget, vagy személyes szabadságot veszélyeztető fenyegetésben, vagy tettlegességben nyilvánuló ellenszegülés legyőzése végett; olyan felfegyverzett egyén lefegyverzése végett, akit el kell foggni; súlyos bűncselekmény elkövetésével gyanúsított vagy emiatt elítélt olyan egyén kézrekerítése végett, akit el kell foggni; olyan néptömeg szétoszlátásánál, amelynek szétoszlátása a közbiztonság érdekében szükséges. A belügyminisztérium a törvény korlátai között rendeltel állapítja meg a fegyverhasználat részletes szabályait, különösen azt, hogy a fegyverhasználat módja és mértéke mikor felel meg a közbiztonság fenntartására irányuló követelményeknek, úgyszintén azt is, hogy a rendőrségnek mely tagjai és közegei milyen körülmények között milyen fegyvert kötelesek szolgálatuk teljesítésekor viselni. Ha a fegyverhasználat az 1. szakasz rendelkezési alá nem esik, vagy a 2. szakasz alapján kiadott részletes szabályoknak nem felel meg, a fegyverviselésre jogosult rendőrségi tag, vagy közeg javára a jogos védelem szabályait megfelelő esetben alkalmazni kell. A törvény kihirdetése napján lép életbe és azt a belügyminiszter hajtja végre.

Határozat a jogosulatlan iparüzésről. A belügyminisztériumban szervezett Kihágási Tanács felülbírálat során érdekes megokolással semmisítette meg az alsófokú rendőri büntetőbíróóság ítéletét. A terbeli a város területén testtartással hálalt, mire a rendőri büntetőbíróóság a hazafelügyelői szabályozás 1872. évi császári nyílt parancs 2. és 19. §-ai alapján büntette meg. Ezzel a polgármesteri ítélettel szemben a Kihágási Tanács megállapítja, hogy abban az esetben, ha valamely egyén a hálalást engedély nélkül folytatja — amennyiben a cselekmény egyéb tényálladási elemei is fennforognak — jogosulatlan iparüzésért vonandó felelősségre. Evégből azonban tisztázni kell, hogy az illető mint egy cég állandó alkalmazottja foglalkozott-e textilárunknak házról-házra való eladásával, avagy nem alkalmazotti minőségben, hanem saját számlájára, iparjogosítvány nélkül gyakorolta az említett tevékenységet. A határozat a Belügyi Közlöny január 17-iki számában jelent meg.

Az iparüzés gyárszerű jellegének megállapítása. A 78.000. 1923. K. M. számú rendelet 4. §-a szerint az iparüzés gyárszerű jellegének megállapításához kívánt alkalmazotti létszám szempontjából csak a műszaki tisztviselőket és az illető ipar körébe vágó szakmunkát végző, egy-egy ipartelepben, műhelyben, üzletben dolgozó, illetőleg onnan irányított segédek és szakmunkásokat lehet számításba venni. A Kihágási Tanács most elvi jelentőségű határozatában kimondja, hogy ha az iparos ugyanannak a községnek területén több ipartelep, műhely, üzletet tart fenn, akkor az itt alkalmazott tisztviselőket, segédek és szakmunkásokat csak abban az esetben lehet összefoglalni, ha valamennyi ipartelepnek stb. munkáját az ipartelepek egyikéről irányítják. Itt a legfőbb kritérium az, hogy csak egy ipartelepen adják ki vagy veszik át a munkát, a többiben pedig a személyzet munkát és megrendelést a közönségtől át nem vehet. A határozatot a Belügyi Közlöny január 17-iki száma közli.

Rendület a kenyérárak felülvizsgálatáról. A kormány rendeletet intézett a törvényhatóságok első tisztviselőihez, amelyben felhívja őket, hogy a kenyérárak alakulását kísérjék figyelemmel és ha úgy találják, hogy az árak aránytalanul meghaladják az előállítás költségeit, az árak leszállítására szólítsák fel a pékeket. Ha ez nem vezet eredményre, ármaximálást kell javasolni a kereskedelmi miniszternek, aki ezirányban szükség esetén a minisztertanácsnak fog megfelelő előterjesztést tenni. A törvényhatóságok első tisztviselőjének javaslata nyilvánvaló szükség esetén arra is kiterjed, hogy az ár megállapítása esetében az illető kenyérfajtából egy kilogramm előállításához milyen legkisebb mennyiséget legyen szabad felhasználni a meghatározott minőségű lisztből és legfeljebb mennyi burgonyát legyen szabad hozzákeverni.

KÖZMŰVELŐDÉS

Fényesen sikerült az Operaház szegedi vendégjátéka.

A m. kir. Operaház igazgatósága január 25-én tette meg az első kísérletet az operaegyüttes vidéki vendégszerepeltetésével. Az első kísérlet színhelyének Szeged városát választották, amelynek hatalmas zenei kultúrája már előre garantálta a sikert. A siker azonban még a legvéresebb várakozást is felülmultha. Bejött a programszerű három operaelőadásra az egész környék előkelősége. A szegedi szállodákban vasárnap óta nem lehetett kapni szobát. Hétfőn délben már egyetlen jegyet sem lehetett kapni az esti Turandot előadásra. Elfogyott minden páholy, az egész földszint és a karzatok is minden hely. Pedig az operai vendégjátékokra a rendes áraknak majdnem háromszorosára emelték fel a helyárakat. Nem kicsiny eredmény ez a mai szomorú világban, amikor mindenki annyi gonddal és bajjal küzdök. Este nyolc órakor olyan élénk volt az élet a szegedi színház körül, amilyen nem volt már nagyon rég ideje. Ott volt a város társadalmának színe-java. A betegeskedő Somogyi Szilveszter polgármester helyett, Szabó Géza tanácsnok képviselte a várost, ott volt Aigner Károly főispán, Shvoy Kálmán altábornagy, a szegedi dandár parancsnoka, az egyetemi tanári kar legtöbb tagja. A másnap, kedd délutáni és estére hirdett előadásokra is elkelt az összes jegyek. Mind a három előadáson telt nézőtér előtt játszottak Szegeden az operaház művészei, akiket valóban melegen és teljes érdeklődéssel fogadott a nagy alföldi város közönsége. A kirándulás reményen felül sikerült és igazolta annak előkészítőit. A szegedi tanulságok után remélhetően komoly folytatásra lesz ennek a kezdetnek.

A debreceni polgármester a városi színházért. A nehéz helyzetben levő debreceni Csokonai Színház érdekében Vásáry István dr. polgármester felhívást bocsátott ki a város közönségéhez. A polgármester utal a 134 éves debreceni színház dicsőséges múltjára és a színház fokozott mértékű látogatására kéri a közönséget. Bízom benne, — mondja a felhívás — hogy a debreceni közönség nem fogja megengedni azt, hogy a debreceni színház részvétlenség miatt kénytelen legyen bezárni kapuit. A polgármester felhívása nagy megértésre talált a város közönsége körében.

Kulturális folyóirat Kispesten. «Ma és Holnap» címmel kulturális, művészeti és szépirodalmi folyóirat indult meg Kispesten. Az első szám beköszöntő cikkét Molnár József dr. polgármester írta. A lap havonként jelenik meg. Főszerkesztője vitéz Somogyi Ferenc kispesti reálgimnáziumi tanár. A komoly irányú tartalmas folyóirat a pestkörnyéki városok kulturális érdekeinek szolgálatát tűzte ki céljául.*

SZÉKESFŐVÁROS

Térképes villamosjegyek. A BSZKÁRT igazgatósága legutóbb elhatározta, a térképes menetjegy bevezetését. A térképes menetjegy a székesfőváros területén levő villamosvonalakat sematikusán tünteti fel. A vonalak két csoportra, nevezetesen: nagyjában kelet—nyugati és észak—déli irányú vonalakra vannak osztva. A kalauz és az utasok gyors tájékozódása és könnyű áttekintése céljából az észak—déli irányú vonalak függőleges, a kelet nyugati irányiak pedig vízszintes vonalakkal vannak feltüntetve és ennek következtében egymást derékszögben metszik, miáltal zárt négyszöget alkotnak. A térképes menetjegy azt célozza, hogy a jogtalan körutazások és az indokolatlan utazásmegszakítások lehetetlenné tétessenek. Általános utazási szabály lesz, hogy a kelet—nyugati, vagy észak—déli irányban megkezdett utazás az ellenkező nyugati—keleti, illetve dél—északi irányban nem folytatható. Ennek az általános szabálynak gyakorlati jelentősége az, hogy az utazás mindig csak «Z» alakban folytatható. A közönség kényelme érdekében azonban a vonalhálózat által indokolt rövidebb visszautazási lehetőségek biztosítása céljából a vonalhálózat által zárt négyszögek négy oldala közül nemesak kettőt lehet és pedig teljes hosszában beutazni, hanem a négyszög harmadik oldalát is, de ezt csak az ezen oldalon levő utolsóelőtti megállóhelyig. Ez a rendelkezés azt célozza, hogy az utas jogosulatlan körutazással ne térhessen vissza az utazás kiindulási pontjához. A mai átszállási feltételek, vagyis a jelenlegi háromszori átszállási jogosultság változatlanul érvényben marad, azzal a megszorítással, hogy átszállani csak vonalszétágazásoknál, végállomásoknál és kereszteződéseknek levő átszállóhelyeknél lehet, ez utóbbiaknál csak a keresztező irányban haladó vonatokra. Egyelőre az átszálló-, a gyermek- és a tértjegyek lesznek térképes jegyek. A BSZKÁRT az ujtástól számbavehető bevételi többletet nem vár. A térképes jegyrendszer bevezetésének állítólag nem is ez a célja, hanem az utazási szabályok betartásának biztosítása.

Budapest szabályozása. A főváros jobbparti érdekeltsége legutóbb panasz tárgyává tette, hogy a még 1871-ben pályázat útján beszerzett városszabályozási tervből csodálatosképpen csak a budai sugárutak rendszeres, világvárosi kiépítése maradt el, míg a pestiek megépültek. Az óbudai hidat már az egyesítéskor beigérték, sőt a fürdők fontosságát is felismerték már 57 év előtt, de még egy sugárút sem épült a jobbparti városrészben.

A szállodások és az idegenforgalmi járulék. A fővárosi szállodások évenként 200.000 pengővel járultak hozzá a főváros idegenforgalmi propagandaalapjához. Körülbelül három esztendője azután úgy határoztak, hogy a 200.000 pengő fizetése alól mentesítést kérnek. A belügyminiszter a múlt évben el is rendelte a döntés függőben tartását, de a főváros egy pillanatra sem adta fel a reményt, hogy a szállodások végeredményben nem mentesülnek a céladó fizetése alól. A főváros kérelmére ebben az ügyben Vargha Imre pénzügyi államtitkárnál a közelmúlt napokban ankétet tartottak, amelyen a fővárost Ripka Ferenc főpolgármester és Kovácsházy Vilmos tanácsnok, a belügyminisztériumot Blaha Sándor államtitkár, a pénzügyminisztériumot Lukács Ödön miniszteri tanácsos, a szállodásokat Marencich Ottó és Strausz szállodai igazgatók képviselték. Ezen az értekezleten Ripka főpolgármester kifejtette, hogy a főváros minden körülmények között ragaszkodik a 200.000 pengő idegenforgalmi járulék befizetéséhez, mert erre az összegre a propaganda érdekében feltétlenül szükség van. Kovácsházy Vilmos tanácsnok számokkal igazolta, hogy amennyiben a főváros ezzel az összeggel nem számolhatna, csupán 20.000 pengő állana rendelkezésre az idegenforgalmi propaganda céljaira, ezzel a jelentéktelen összeggel pedig megkísérelni sem lehet a hathatós propagandát. Az értekezlet azzal végződött, hogy Vargha Imre államtitkár kijelentette, hogy az előadottak alapján szó sem lehet arról, hogy a szállodások a fizetendő járulék alól felmentést nyerjenek, legfeljebb arról lehet esetleg majd szó, hogy a 200.000 pengő összeget a rendkívüli viszonyokra való tekintettel esetleg mérséklék. Ez a járulék nagyon érinti az »Idegenforgalmi Érdekeltségek Szövetségét«, valamint a Duna-szövetséget is, amelyek ebből a járulékból jelentős összegű szubvenciót kapnak.

A főváros fenntartja a szegényházi ápolást. A főváros takarékosági bizottságában többen is kifogásolták az árvák és a szegényházi ápolat tartási költségeit és a felszólalók azt hangoztatták, hogy a főváros sokkal jobban járna, ha intézményeit felszólalná és az árvákat meg szegényeket családokhoz adná ki gondozás végett. Később az árvákra vonatkozóan elejtették ezt az indítványt, a szegényházi ápolat tekintetében azonban továbbra is fenntartották, sőt Csilléry András a közigazgatási bizottság decemberi ülésén meg is sürgette ez ügyben a határozatot. Sipőcz Jenő polgármester erre javaslatételre szólította fel az illetékes ügyosztályt, úgyhogy az autonómia rövidesen abban a helyzetben lesz, hogy e tárgyban határozzon. Az ügyosztály értesülésünk szerint, nem pártolja Csilléry javaslatát, sőt a leghatározottabban ellene fordul a szegényházi intézmény megszüntetésére irányuló törekvéseknek. Jelenleg egy-egy szegényházi ápolat eltartása a fővárosnak havi 70 pengőjébe kerül, de ebben az összegben a teljes adminisztrációs költség, az épületfenntartás, szóval mindaz a kiadás beffoglaltatik, mely a szegényházak fenntartásával jár. Ezzel szemben van néhány szegényházi ápolat, akiket kísérletképpen családi gondozás formájában lát el a főváros. Ezeknél havi 42 pengőt fizet, tehát jóval kevesebbet, mint amennyibe a szegények ellátása a városi felügyelet mellett kerül. Ha azonban ezek a kihelyezett ápolat nem is panaszkodnak sorsuk miatt mondja az ügyosztály, még sem lehet általánosítani a családi gondozást, mert ennek súlyos következményei lennének. A mai viszonyok között bizonyára ezrével jelentkeznének szegény családok szegényházi ápolat eltartására és akadnának sokan, akiknek egész jövedelmük az a pénz lenne, amit a fővárostól a hozzájuk gondozásba kiadott szegényekért kapnak. Elképzelhető, hogy az ilyen családok elsősorban a maguk céljaira használnák fel a kapott tartási díjat, amit 5—6 nap alatt elköltötenék és azután nemesak ők, hanem a gondjaikra bízott szegény is egész hónapon át nyomorogna. Ha ezt a rendszert bevezetnék, Budapest utcái hemzsegnének a koldusoktól, mert a családi gondozásba adott szegényházi ápolat javarésze az utcán csavarogna.

A székesfőváros racionáló biztosa. Budapest székesfőváros a maga hatalmas szervezetével és az élet minden viszonyaira kiterjedő közigazgatásával sem vonhatja ki magát a racionálás alól. Sipőcz Jenő polgármester a közigazgatási bizottságnak már be is jelentette, hogy racionáló biztost fog kinevezni a felmerülő kérdések rendezésére. Értesülésünk szerint erre a fontos feladatra Gallina Frigyes dr. tanácsnok az elnöki ügyosztály vezetője fog megbízást kapni. Gallina Frigyes a székesfőváros közigazgatási ügyeinek alapos ismerője s mint ilyen kiválóan alkalmas e nehéz feladat megoldására. Gallina ezen megbízatása február elsejével veszi kezdetét, erre az időre mentesítik őt egyéb hivatalos tennivalóitól, az elnöki ügyosztály vezetését erre az időre a tanácsnok törvényes helyettese, Felkai Ferenc dr. főjegyző veszi át.

NÉPJÓLÉT

Szombathelyen is letelepedtek az egri szegénygondozó nővérek. Az egri szegénygondozási norma folyton újabb híveket szerez a társadalmi szegénygondozás eszméjének. Legutóbb Szombathelyről kaptunk hírt a szegénygondozó nővérek letelepedéséről. A napokban érkezett meg a városba négy nővér. Egyelőre a városi szeretetházban telepedtek le s ott fogják gondozni a szegényeket.

A szükségmunkások nem esnek társadalombiztosítási kötelezettség alá. A népjóléti és munkaügyi minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott Károlyi Gyula gróf miniszterelnök 2/eln. 1932. N. M. M. szám alatt rendeletet bocsátott ki az inség enyhítésére irányuló hatósági tevékenység körében szükségmunkát végző egyének társadalombiztosítási kötelezettségének időleges szünetelése tárgyában. A rendelet kimondja, hogy az inség enyhítésére irányuló hatósági tevékenység körében az 1931. évi szeptember hó 1. napjától az 1932. évi augusztus hó 31. napjáig terjedő időben szükségmunkát végző egyének betegségi és baleseti, úgyszintén öregségi, rokkantsági, özvegyeségi és árvasági biztosítási kötelezettsége szünetel. A rendelet kihirdetésének napján, 1932. évi január hó 1-én lépett életbe.

A szolnoki szegénygondozás második éve. Molnár János dr. városi tanácsnok beszámolója szerint 1931-ben, az egri mintára bevezetett szegénygondozás második évében a Szegényügyi Hivatal gondozása alatt állók száma 280—290 fő között váltakozott. December 31-én számuk 276 volt. Ezek közül teljes eltartott 174, részben segélyezett 102, férfi 86, nő 190. Vallásfelekezet szerint r. k. 220, ref. 35, izr. 21. A hivatal 1931. évben 48.122 P 97 fillérrel rendelkezett. A bevételek a következőkből adódtak: maradvány 1930. évről 5750-07 P, városi hozzájárulás 9600 P, gyűjtőkönyveken befolyt 28.216-41 P, bankok, egyesületek, testületek adományai 4001-59 P, névnap megváltás 554-90 P, összesen: 48.122-97 P. A kiadások így alakultak: élelemre, ruházatra, tüzelőre 28.161-59 P, szemérmes szegényeknek készpénzsegély 4822 P, lakbérre 5657 P, heti 50 filléres segély 3916-70 P, összesen: 42.557-29 P. Bevétel 48.122-97 P, kiadás 42.557-29 P, egyenleg, mint készpénz 5567-68 P.

Érdemesnek tartjuk megemlíteni, hogy a természetbeni ellátás során egy személy havonként a következőket kapta: 5 kg 4-es liszt, 15 kg burgonya, 1 kg zsír, 1 kg bab, 1 1/2 kg borsó vagy lencse, 1 kg cukor, 1/2 kg rizs, 1/2 kg só, 1/2 kg szappan, 1/2 kg hús, tüzelő, lakbér és ruhanemű szükséglet szerint. Hetenként 2 kg kenyér és 50 fillér. Az öregek és egyéb elesettek segélyezésén kívül kiterjesztette működését az Egerből átültetett rendszer, — tehetségéhez képest — a szociális tevékenység más terére is. 1930. november 10-től 1931. évi március 31-ig 300 szegénysorsú iskolás gyermek részére naponként 2 deciliter tejből és egy db kenyérből álló uzsonnát juttatott, az elmult évben pedig 12 hónapon át a városi Anya- és Csecsemővédőben felállított napközi otthonba 2400 gondozási napra utalt be szegény, félárva gyermekeket s eltartásukért havonként 100 pengőt térített. Gondskodott a sokgyermekes önhibájukon kívül nyomorba jutott családok eseténkénti megsegítéséről, munkához való juttatásáról, a legszegényebbek gyógykezelteséről, eltemetéséről és viselte az idevetődött, önmagukkal tehetetlen idegenek hazaszállításiának költségeit. Molnár tanácsnok beszámolója végén a legnagyobb elismeréssel emlékezik meg a gyűjtést végző 110 önzetlen asszony és leány munkájáról, valamint a ferences III. rend szegénygondozó nővéreinek fáradozásáról.

Az inségakció miatt Nyiregyházán csökkent a lóhús-fogyasztás. Nyolc és fél évvel ezelőtt állították fel Nyiregyházán az első lóhúszkétet és azóta összesen 1647 lovat bocsátottak a közfogyasztás céljaira. Feltűnő azonban, hogy a nehéz gazdasági viszonyok ellenére nem emelkedik, hanem csökken a lóhús-fogyasztás. A mult évben például 124 lovat fogyasztottak el, míg az előző évben 144-et, 1930-ban pedig 298-at. A lómeszarosok ennek okát a megindult inségakcióban látják. Amióta a város az inségkonyhát felállította, az amúgy is megcsökkent vevőközönség még kevesebb lett, újabb vevők pedig nem jelentkeztek.

Csökkent Újpesten az ingyenebédre jelentkezők száma. Preszly Elemér főispán közbenjárására Újpest az inségakciókhoz az év első három hónapjára havi húszezer pengőt kap állami támogatásként. A többi városok támogatásához viszonyítva ez nem túlságosan nagy összeg, azonban az összeg megállapításánál figyelembevették, hogy Újpesten a társulati adópótlékból 153.000 pengő bevétel jut, amit szintén az inségnyhitő akciókra fordítanak. A városi inségbizottság legutóbbi ülésén tárgyalta ezt a kérdést. Az ülésen bejelentették, hogy mikor a népjóléti ügyosztály nyilvánosságra hozta a heti ebédjegyek ellenében kötelező fél napi munkát, az ingyenebédre jelentkezők száma egyszerre ezerral csökkent. Ez nem azt jelenti, hogy ezer munkanélküli fél napot sem hajlandó dolgozni a heti ebédjegyért, hanem most kiderült hogy azok, akik a fél napi munkát nem vállalhatják, nem munkanélküliek, hanem állásban vannak, ahonnan fél napra sem szabadulhatnak el. Eddig az ingyenebédjegyeket csak azért vették igénybe, mert a fizetésük kicsi és nem elegendő arra, hogy a családjukat ellássák. Az értekezleten Semsey polgármester elnökölt, amelyen szöbakerült, hogy az újpesti fűszerkereskedők kereken megtagadták az inségakcióban való részvételt. Nem hajlandók adakozni semmiféle címen. Arra a kérdésre, hogy mi az oka ennek az állásfoglalásnak, kifejtették, hogy a szeretetsomagok anyagának vásárlásánál sérclem érte őket, mert a népjóléti ügyosztály nem nyilvános versenytárgyaláson szerezte a szükséges élelmicikkeket s így elütötte a fűszerezeket attól, hogy a nyomorenyhitő akcióval kapcsolatban üzletet csináljanak. Ez a

magyarázat nagy feltűnést keltett Újpesten. Foglalkozott ezzel az ügygel a kereszténypárt is, amely kimondotta, hogy mindenben helyesli a kereskedőknek azt az álláspontját, hogy városi szállítóknaál a nyilvános versenytárgyalás feltétlenül szükséges, ebben a kérdésben azonban más a helyzet, mert azt még sem lehet kívánni, hogy sok esetben igen minimális mennyiségű élelmiszer hatalmas versenytárgyalást hirdessenek. A népjóléti ügyosztály tehát nem hibáztatható, ha az akció gyors lebonyolítása érdekében nem nyilvános versenytárgyaláson szerezte be a szükséges cikkeket. Az az állásfoglalás, hogy emiatt a fűszerkereskedők nem hajlandók adakozni az inségnyhitő akciók céljára, visszatetszést keltett Újpesten, mert a csökkentett fizetésű közalkalmazottak és a rossz helyzetben levő iparosok soha nem kérdezték azt, hogy mit kereshetnek azon, ha adakoznak. Előreláthatóan a fűszerkereskedők nagy többsége sem helyesli ezt az éles állásfoglalást, ami pedig a beszerzést illeti, a polgármester és népjóléti ügyosztály gondoskodik olyan megoldásról, amely a jövőben a fűszerkereskedőket is kielégíti.

Szenet is kapnak a pestszenterzsébeti inségesek. A főváros-környéki városok között talán Pestszenterzsébetet állította legnehezebb feladat elé az inségakció megszervezése és lebonyolítása. Chikán Béla dr., a város polgármestere kitűnő érzékkel az ezzel kapcsolatos ügyek vezetését Helle László dr. polgármesterhelyettes-főjegyzőre bízta, aki szép eredménnyel intézi a pestszenterzsébeti inségesek ügyeit. Pestszenterzsébeten az inségakció keretében januárban hatvan vagon szenet osztanak ki. Szénsegélyre azok nem tarthatnak igényt, akik a főváros szeméttelépén kokszot bányászhatnak maguknak. Pestszenterzsébet inségkonyháján most naponta 5600 ebédet osztanak ki a szociális támogatásra szoruló és azok családtagjai számára.

Rákospalotának 7400 ellátatlanról kell gondoskodnia. Cserba Elemér polgármester a rákospalotai inségnyhitő akciók dolgában beható tanácskozást folytatott az illetékes tényezőkkel, amelynek eredményeként felemelik a Rákospalotának juttatott állami támogatást. A város vezetősége 40.000 pengőt kért erre a célra, miután Rákospalotán a társulati adópótlékból mindössze 4000 pengőre lehet számítani. A vármegye Rákospalota inségesei számára öt vagon kedvezményes áru szenet ad. A szenet harminc-negyven kilós tételekben osztják ki a munkanélkülieknek, akik tüzfűt is kapnak, egyenkint tizenöt-hús kilót. A Hutter és Lévogyár száz kilogram ételziszt és kilencven kilogram szappant adományozott a város szegényeinek. Az ellátatlanok száma, sajnos, állandóan emelkedik. Már 7400 ellátatlanról kell gondoskodnia a városnak. Élelmiszercomaggal és valami kevés pénzsegítséggel támogatja a város a legnagyobb inségban szenvedőket, továbbá a munkanélküli dolgozókat a juttatásokról a városban. A társadalmi egyesületek is szép munkát végeznek az inségnyhités során. Február elsőjén az összes társadalmi egyesületek nagyszabású hángversenyt rendeznek a városi inségnyhitőakció javára.

Kolduskataszter készül Miskolcon. Hodobay Sándor dr. miskolci polgármester érelyes intézkedéseket tett a nagy számban elszaporodott koldusok megrendszabályozására. A polgármester négy összeírót állít munkába, akik a miskolci koldusok kataszterét fogják elkészíteni. Az összeírás után az arra szorulóknak nem pénzbeli segélyben fognak részesülni, hanem rendszeresen utalványokat fognak kapni élelemre és ruhára.

Miskolc újból fogja kérni a szükségadó visszaszámrazmatását. Minthogy Miskolc az inségesek megsegítése érdekében mindent meg akar tenni, a törvényhatósági bizottság feliratot intézett a pénzügyminiszterhez, melyben kérte, hogy a Miskolcon befolyó 480.000 pengőt kitevő szükségadót teljes összegében engedjék át a városnak. Feliratában rámutatott arra is, hogy az adózó polgárság szívesebben fogja a szükségadót fizetni, ha tudja azt, hogy a beszedett összegeket a miskolci inségesek és munkanélküliek foglalkoztatására és segélyezésére fogják fordítani és azt nem más helységek lakosai között osztják szét. A szükségadó teljes összegének átengedése valóban nagy szükség lett volna Miskolcon, ahol a segélyezésre szoruló inséges családok száma több mint 4000, ami közel 15.000 lelket jelent. A város nem rendelkezik olyan anyagi eszközökkel, hogy az inségesek tömegét saját bevételeiből segélyezni tudja, tehát a törvényhatósági bizottság felirata minden tekintetben indokolt volt. A pénzügyminiszter azonban a törvényhatósági bizottság kérését elutasította azzal, hogy az egyes városokban beszedett szükségadót nem fordíthatják teljes összegében az ottani inségesek segélyezésére, mert vannak az országban olyan helységek, ahol a szükségadó jóformán be sem folyik, viszont a segélyezésre szorulóknak száma szintén igen nagy. A városból befolyó szükségadó egy részét tehát ezekre a helyekre kell eljuttatni. Egyébként is a szükségadó felett a népjóléti minisztérium rendelkezik, amely a befolyt adók egy részét már szét is osztotta. Miskolc a népjóléti minisztertől valóban kapott már egy összeget az inségesek segélyezésére. Ez az összeg azonban semmiképpen nem áll arányban azzal az összeggel, amit a miskolci adózók szükségadó címen befizettek, vagy pedig a jövőben be fognak fizetni. A város törvényhatósági bizottsága azért most újra állást fog foglalni ebben a kérdésben és a helyzet teljes feltárával újra feliratot intéz a kormányhoz a szükségadó teljes összegének átengedése érdekében.

IDEGENFORGALOM

A magyar idegenforgalom világszervezete. Az Országos Magyar Idegenforgalmi Tanács nemrégiben nagyszabású akciót indított, hogy a külföldön élő magyar egyesületek kebelében idegenforgalmi bizottságokat alakítsanak. Ily módon hatalmas és igen jól kiépített idegenforgalmi világszervezet fog működni Magyarországon ismertetésére és gazdasági boldogulására érdekében. A Tanács akciója teljes sikerrel járt, mert már eddig bejelentették részvételüket Róma, Páris, Athén, Lipcse, Drezda, Rotterdam, Hága, Szófia, Egyiptom, Japán, az Egyesült Államok és még több messze ország magyar és magyarbarát egyesületei és az idegenforgalmi bizottságaik már meg is kezdték működésüket. Tanulmányutakat szerveznek Magyarországra az egyes nagyobb jelentőségű idegenforgalmi események idejére. Az akció célja, hogy a hozzáán igyekvő tanulmányi csoportok révén az idegenforgalom minél erősebben kapcsolódjék bele a magyar gazdasági életbe. Így elsősorban a külföldi kereskedelmi és mezőgazdasági testületek csoportos tanulmányútját készíti elő az Idegenforgalmi Tanács a külföldi magyar egyesületek szervezeteivel.

Az idegenforgalmi Tanács reformja. Károlyi Gyula gróf miniszterelnök 6720/1931. M. E. szám alatt rendeletet bocsátott ki, amely hatályon kívül helyezi az idegenforgalom egységes megszervezésére, irányítására és felügyeletére, az idegenforgalom fejlesztésével foglalkozó szervezetek és alakulatok együttműködésének biztosítására felállított Országos Magyar Idegenforgalmi Tanács szervezése tárgyában kiadott 2580/1928. M. E. számú rendeletnek a Tanács összeállítására és az ügyvitelére vonatkozó 10—17. bekezdéseit és helyükbe a következő rendelkezéseket lépteti:

A Tanács elnöke a mindenkorai kereskedelemügyi miniszter, helyettese az általa kijelölt kereskedelemügyi államtitkár, két alelnöke: Budapest székesfőváros főpolgármestere és az államvasutak elnöke. A Tanács tagjai részint hivatalból történő kijelölés alapján, részint a kereskedelemügyi miniszter által megállapított s az idegenforgalommal közvetlenül foglalkozó hatóságok, szervezetek és egyesületek vezetőségéből a kereskedelemügyi miniszter által nevezetnek ki. Hivatalból tagjai a Tanácsnak minden egyes minisztériumnak, az államvasutaknak és Budapest székesfővárosnak, az illető miniszter, az államvasutak elnöke, illetve Budapest székesfőváros főpolgármestere által a polgármester meghallgatásával kijelölt egy-egy képviselője. A hivatalból kijelölt tagok megbízatása visszavonásig tart. A kinevezett tagok megbízatása öt évig tart. A Tanács elnökét, alelnökét és tagjait ebben a minőségben kifejtett működésükért díjazás nem illeti meg. A Tanács ügyvitelét az ügyvezető főtitkár és a titkárok intézik, akiket a kereskedelemügyi miniszter a magyar idegenforgalommal *elméletileg vagy gyakorlatilag foglalkozó egyének* sorából az intézőbizottság meghallgatásával nevez ki és akiknek száma háromnál több nem lehet. A Tanács ügyvitelének ellátására a kereskedelemügyi miniszter azoknak a hatóságoknak, hivataloknak és szervezeteknek kiküldöttjei közül, *melyek nagyobb idegenforgalmi költségvetésű fedezettel rendelkeznek, legfeljebb nyolc tagból álló intézőbizottságot* szervez és annak tagjait kinevezi. Ezenkívül azon idegenforgalmi érdekltségek és szervezetek sorából, melyek nagyobb idegenforgalmi költségvetési hitellel nem rendelkeznek, legfeljebb három szakértőt nevez ki az intézőbizottságba. Az intézőbizottságnak elnöke a kereskedelemügyi államtitkár, társelnökei a kereskedelemügyi miniszter által kinevezett két tag. Az intézőbizottság ügykörét és tanácskozási rendjét az ügyrend szabályozza. A Tanács és az intézőbizottság részletes szervezeti szabályait és ügyrendjét a Tanács a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyásával maga állapítja meg. Különösen fontos természetű, vagy nagy terjedelmű ügyek előkészítésére a Tanács, illetve az intézőbizottság külön szakbizottságot is alakíthat, melybe a Tanács kötelékébe nem tartozó egyének is meghívhatók.

Kenéz miniszter az idegenforgalmi propagandáról. Kenéz Béla dr. kereskedelmi miniszter a Magyar Idegenforgalmi Tanács átszervezésével kapcsolatban figyelemre méltó cikket írt, amelyben az idegenforgalmi propaganda kérdését tárgyalja. »Nagy súlyt kívánok fektetni arra, — úgymond — hogy a propagandisztikus tevékenység ne csak a nyugati államok felé orientálódjék, hanem fokozott mértékben forduljon a tőlünk keletre fekvő országok irányába és elérje azt, hogy Kelet-Európa gyógyulást kereső betegei a magyar termális vizeket vegyék igénybe, amelyek világviszonylatban is elsörangúak és amelyek földrajzilag is legalkalmasabbak számukra, mert legkönnyebben elérhetők. Az idegenforgalmi propaganda folyamán nem szabad szem elől téveszteni a vidék fontosságát és annak propagálására éppen úgy ki kell terjeszkedni, mint Budapestre. A vidéki kulturális gócpontokat, fürdőket, etnográfiai érdekességeket és zenei kultúránkat is meg kell ismertetni a külföldiekkel, annál is inkább, mert ez a mód arra is alkalmas, hogy az idegeneket hosszabb magyarországi tartózkodásra bírassuk. Nagy súlyt helyezek arra, hogy a Duna és a Tisza mentén fekvő fürdők, nyaralóhelyek, a Balaton kultúrniója a jövőben megfelelő legyen és így a belföldi közönség ne kényszerüljön arra, hogy külföldre utazzék, ha jól és olcsón akar nyaralni. Ugyancsak ecélből vettem programba a nagyobb vidéki városok

közi forgalom fejlesztését. Lépést kell tartanunk a külföldi államok propaganda versenyével, a legmodernebb eszközöket kell igénybe vennünk erre a célra. Ezt szolgálja majd a nagyarányú film- és fényképpropaganda, továbbá az előadások, amelyeket magyar idegenforgalmi szakemberek fognak tartani külföldi egyesületekben, részint a rádió közvetítésével. Az északi országok orvosait és sajtóját a közeljövőben külön propagandaakcióval akarjuk megnyerni. A jól bevált plakátpropagandát újjakkal kibővítve folytatjuk, ami alkalmas arra, hogy Magyarország táji szépségeit a világ előtt megismertessük. Idegennyelvű útikönyveket és a magyar műzeumok idegennyelvű katalógusait kívánjuk kiadni.« Sokat remél végül a miniszter a nyár folyamán francia mintára megalakult parlamenti idegenforgalmi bizottságtól, amelynek felsőházi és képviselőházi tagjai a törvényhozásban hathatósan támogathatják az egész magyar gazdasági életre oly fontos idegenforgalmi törekvéseket.

Beittolták a pengőért hirdett külföldi utazásokat. Illetékes tényezők már régebben figyelmesek lettek arra, hogy a pengőért hirdett külföldi utazások, vagy üdülések céljait szolgáló külföldi tartózkodás költségei nyíltan rontják a magyar pénzt. A Magyar Nemzeti Bank éppen ezért figyelmeztetést adott ki, amely leszögezi, hogy a külfölddel való fizetési forgalom ellenőrzésére vonatkozó szabályok értelmében pengőösszegeknek oly célra való lefizetése, mint külföldi személy javára történő fizetés, engedélyhez van kötve. Ilyen engedély hiányában tehát befizetéseket teljesíteni tilos. A tilalom megszegése vagy kijátszása kihágás, amely két hónapig terjedhető fogházzal, vagy 8000 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

MEGSZÁLLOTT VÁROSOK

Ungvár kölcsöne. Egy tescheni bankcég azt az ajánlatot tette Ungvár városának, hogy a különféle pénzintézeteknél levő tartozásának rendezése céljából 26 millió korona kölcsönt ad ötszázalékos kamatozás mellett, hosszú lejáratra. A városi tanács héttagú bizottságot küldött ki az ügy részletes letárgyalására. A bizottság egyébként egy hétmillió kölcsön ügyében is tárgyalni fog, melyet a mozipalota építési munkálatainak fedezésére, illetve az ezzel kapcsolatos sokféle kölcsönök konvertálására használnak fel.

Húszmillió lei a munkanélküliek felségélyezésére. Temesvár város tanácsa engedélyt kért a román belügyminisztertől arra, hogy egy húszmillió kölcsönt vegyen fel a munkanélküliek felségélyezésére. Temesvár város tanácsa hosszabb idő óta folytat tárgyalásokat különböző bányási pénzintézetekkel a kölcsönügyben. A tárgyalásoknak az lett az eredménye, hogy az aradi »Victoria« bank és Takarékpénztár elfogadta a város feltételeit és megszavazta a húszmillió kölcsönt.

Losonc magyar polgármestert választott. Losonc város új képviselőtestülete a múlt év végén a polgármesteri állásra 20 szavazattal 3 ellenében Nagy Zoltán dr. ügyvédet, a magyar nemzeti párt jelöltjét választotta meg. A második polgármester-helyettesi tisztséget az agrárpárti Hilmer Iván dr. ügyvéd nyerte el 19 szavazattal. A választás szokatlan nagy érdeklődés mellett folyt le. Mintegy 500 főből álló hallgatóság gyűlt össze a közgyűlési teremben. A választás a legnagyobb rendben folyt le.

Az aradi kávéházakban tilos a magyar szó. Moga Romulus aradi rendőrfőnök a legutóbbi napokban magához rendelte az összes helybeli kávéháztulajdonosokat és szigorúan közölte velük, hogy a pincéreknek ezentúl csakis románul szabad üdvözölniök és kiszolgálniok a vendégeket. Elrendelte azt is, hogy a cigánybandáknak ezentúl minden magyar nóta után egy román nótát is kell játszaniok.

Szabadka közgyűlésén tiltakoztak a város degradálása ellen. Öt hónapi szünet után december közepétől végre összehívták Szabadka város közgyűlését. A közgyűlés hangulata meglepően eltért a közgyűlések eddigi mindent helybenhagyó és helyeslő hangjától, sőt több kérdésben a városi tanácsot egyhangúan le is szavazták. Raics Balázs, akit legutóbb neveztek ki városi képviselővé, tiltakozott az ellen, hogy Szabadkát a nálánál kisebb topolyai járáshoz csatolták és a bányászati felügyelet alá helyezték. Ezzel degradálták és gazdaságilag is megkárosították a várost. Elvesztette külön képviselőválasztási jogát, jóllehet sokkal kisebb városoknak, mint pl. Úszkub, külön képviselőjük van. De nagy megterhelést jelent Szabadkára az is, hogy a nagy városi pótdadón kívül még a bányási pótdadót is viselnie kell.

Harc a magyar feliratok ellen. A legutóbbi cseh népszámlálás adatait még nem hozták nyilvánosságra, de a *Narodní Politika* című nacionalista lap azt állítja, hogy Pozsonyban a magyarság létszáma nem éri el az összlakosság 20 százalékát, tehát nem élvezhetik a kisebbségi jogokat, a nyelvyakorlatot. Ez a gyakorlatban annyit jelentene, hogy Pozsony utcáiról eltűnének a magyar felírások.

A SZERKESZTÉSÉRT ÉS KIADÁSÉRT

VÁRHIDY LAJOS,

a Magyar Városok Országos Kongresszusának igazgatója
felelős